શ્રી વાસુપૂજ્યસ્વામીને નમઃ
શ્રી જગવલ્લભ પાર્શ્વનાથાય નમઃ

શ્રી
આનંદઘન વાંચન સાર સંગ્રહ
યાને
નિત્યોપયોગી આરાધના સાર સંગ્રહ

卐

પૂજ્ય શ્રી આનંદઘનજી મહારાજશ્રીના ૨૪ પરમાત્માના સ્તવનો [પરમાર્થ સાથે], તથા બીજા પ્રાચીન ચૈત્યવંદનો, સ્તવનો, સ્તુતિઓ, સજ્ઝાયો, રાસ તથા પ્રતિમા-પૂજન વિષે, તથા નવ અંગે પૂજાને યોગ્ય કોણ ?

: પ્રકાશક :
ગુલાબચંદ ઠાકોરભાઈ ઝવેરી

સંવત : ૨૦૩૩] [સને : ૧૯૭૭

[illegible]

卐

પ્રાપ્તિ સ્થાન :-
શ્રી દેસાઈ પોળ જૈન પેઢી
ગોપીપુરા, સુરત.

પ્રકાશક :-
ગુલાબચંદ ઠાકોરભાઈ ઝવેરી
ગોપીપુરા, ઓશવાળ મહોલ્લો,
સુરત–૨.

પ્રથમ આવૃત્તિ
મુલ્ય : સદ્ ઉપયોગ
પ્રત : ૧૦૦૦
સં. ૨૦૩૩–સને ૧૯૭૭

મુદ્રક :
શાંતિલાલ ટી. મિસ્ત્રી
સુરજ આર્ટ પ્રિન્ટરી
વાડીફળિયા, સુરત.

આ મુ ખ

ચિર-સંચિઅ-પાવ-પણાસણીઈ,
ભવ-સય-સહસ્સ-મહણીએ ।
ચઉવીસ-જિણ-વિણિગ્ગય-કહાઈ,
વોલંતુ મે દિઅહા. ॥

ભવચક્રના અત્યાર સુધીના રખડપાટામાં, અનંતાભવોથી ઉપાર્જન કરેલા પાપોનો નાશ કરનારી, લાખો ભવોનો અંત કરનારી અર્થાત્ જન્મ જન્માંતરોનો અંત કરનારી, એવી જે શ્રી ચોવીસે તીર્થંકરોના પવિત્ર મુખ કમલથી નીકળેલી સર્વ હિતકારક ધર્મકથાઓના સ્વાધ્યાય દ્વારા મારા દિવસો પસા થાઓ.

પૂજ્ય શ્રી આનંદઘનજી મહારાજશ્રીએ ચોવીસે જિનેશ્વરો સ્તવનામાં પ્રભુએ બતાવેલો માર્ગ ખૂબ ઉંડાણથી ભરેલો ભાષા જેટલી તાત્વિક, આધ્યાત્મિક અને અર્થ ગંભીર એટલી જ સ્વાધ્યાય દ્વારા નિજાનંદ ઉપજાવે એવી સ્પર્શી છે. પૂજ્યશ્રીએ મોક્ષ માર્ગના અભિલાષી આત્મા માટે સ્તવનોની રચનામાં, પરમાત્માનો સ્વીકાર, કપટ ચિત્ત પ્રસન્નતા, ભવોનું અંત કરનારૂ માર્ગદર્શન, દર્શનની આશા, સાચી સેવા, અભય-અદ્વેષ-અખેદ, પ્રાપ્તિની દુર્લભતા-સુલભતા, આત્મ અરપણ-બહિરા પ્રભુ સાથેનું અંતર, કર્મ પરમાત્મા, સાત મ

ાત્મ વિચારણા, તદાકાર-તન્મયતા, પ્રભુ ચરણ સેવા, અને
ાંત ક્રિયા-વચન નિરપેક્ષ-સાપેક્ષ-શુદ્ધ શ્રદ્ધા-ઉત્સુત્ર ભાષણ,
ાવચન અંજન, સમતા-શાંતિ સ્વરૂપ, ચંચળ મનડું, ધર્મ
ાર્યાયદૃષ્ટિ-વ્યવહારનય-નિશ્ચયનય, અઢાર દૂષણો, આત્મતત્વ,
આત્મધ્યાન, ષડ્-દર્શન. ચૂર્ણિ, ભાષ્ય, સુત્ર, નિર્યુક્તિ, વૃત્તિ,
પરંપરા અનુભવ, અક્ષર, ન્યાસ, ધ્રુવપદ, વીરપણું-નિજધ્રુવપદ
વિગેરે મનન કરવા લાયક ઘણી અર્થ ગંભીર વસ્તુઓ બતાવી
છે. મેં તો પૂજ્યશ્રીના સ્તવનનો ભાવાર્થ, બીજા પુસ્તકોમાંથી
વાંચેલો સાર ઘણો જ ટૂંકમાં લખ્યો છે પણ જે આત્માઓને
આમાં રસ લાગે તેમને વિસ્તાર અર્થવાળા બીજા પુસ્તકો
પૂજ્યશ્રીના સ્તવનના લખાયેલા છે તે ખાસ વાંચવા.

અંતમાં હું તો એટલું જ ઇચ્છું છું કે મોક્ષ
અભિલાષી આત્માઓ આ ચોવીશ સ્તવનનું શ્રવણ-મન
ધ્યાન કરી જન્મ સફળ કરે.

ભક્તિભાવ સ્તુતિ-સ્તવન વિગેરેના આશ્રય વિના
થતો નથી અને ભક્તિ વિનાનો ધર્મ જળ વિના
જેવો લાગે છે. પ્રભુ પ્રત્યેની અતુલ ભક્તિ હં
સ્તવનો વિગેરે વડે જ પરિણામ પામે છે, આત્મ
સાથે જોડવાનું એ સબળ સાધન છે અને તેવામાં
અને ધ્યેય જો ત્રણેની ઐકયતા થઈ તો આવા સમ
થઈ જાય છે. માટે પ્રભુ સ્તવન અવશ્ય કર્ત૦
તે આત્માને ઉજ્વળ કરે છે એટલું જ
શાંતિની લહેરોમાં આંદોલમાન કરે છે.

જૈન સમાજ-સેવાનું લક્ષ્ય બિંદુ
બહાર પાડવામાં યત્કિંચિત્ પ્રયત્ન ક

આશા છે કે ભવ્ય જીવો યથા યોગ્ય લાભ લેશે અને મનની શાંતિ મેળવીને મોક્ષ માર્ગ સાધી જન્મ સફળ કરશે.

જે જે આત્માઓએ આ કાર્યમાં મને ઉત્સાહ આપ્યો તે સર્વેનો ઉપકાર માનું છું.

અંતમાં આ પુસ્તકમાંનું લખાણ બીજા પુસ્તકોમાંથી વાંચેલું અને ઉતારી લીધેલું તેજ છે. મારૂં પોતાનું આમાં કંઈ નથી ફક્ત કોઇ જગાએ તા. ક. કરીને લખ્યું છે તે જ ...ા વિચારો છે. વાંચક વર્ગને કોઇ જગાએ સમજ ન પડે જે જે પુસ્તકોમાંથી ઉતારો કર્યો છે તે ત્યાં જણાવેલું છે, તે પુસ્તકો જોવા જેથી અનર્થ ન થાય.

અંતમાં શ્રી વીતરાગદેવ, ગુરુ, ધર્મની આજ્ઞા વિરુદ્ધ ...ઈ પણ લખાયું હોય તો તે 'મિચ્છામિ દુક્કડં' દઉં છું.'

લી. ગુલાબચંદ ઠાકોરભાઈ ઝવેરી

ગોપીપુરા, ઓશવાળ મહોલ્લો,
૮/૧૪૭૨, સુરત–૨.
સં. ૨૦૩૩, અક્ષય તૃતીયા, વૈ. સુ. ૩.
ગુરુવાર તા. ૨૧–૪–૭૭
લક્ષ્મીકુંજ મુક્તાબાગ,

શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથાય નમઃ

શ્રી
આનંદઘન વાંચન સાર સંગ્રહ
યાને
નિત્યોપયોગી આરાધના સાર સંગ્રહ

સુર અને અસુરના ઇન્દ્રો, માનવોના ઇન્દ્ર ચક્રવર્તીઓ તેમજ સાધુજનોમાં સર્વ શ્રેષ્ઠ શ્રુત કેવલીઓ વગેરે સઘળાયે જે પરમાત્માના ચરણકમલમાં ભક્તિ પૂર્વક સદાકાલ નમન કરે છે, તે દેવાધિદેવ શ્રી મહાવીર પરમાત્માને નમસ્કાર કરીને, કુશલના કારણભૂત સુંદર આ અધ્યયનને હું કહીશ.

સર્વ દુઃખોના મૂળ કારણ રાગ અને દ્વેષ શત્રુઓનો નાશ કરનારા, સંસારના મૂળ આઠ કર્મોના સર્વથા ક્ષય કરનાર અને વિષય તેમજ કષાયોને શત્રુની જેમ જીતી લેનારા શ્રી અરિહંત પરમાત્મા મારા શરણ હો.

સર્વ પ્રકારની રાજલક્ષ્મીનો ત્યાગ કરવા પૂર્વક અ સત્ત્વવાળા જીવોથી દુષ્કર તપ તેમજ સંયમધર્મનું પાલ કરી જેઓ કેવળ જ્ઞાનરૂપ લક્ષ્મીને ભોગવવાને સમર્થ બ છે, તે શ્રી અરિહંત દેવો મારા શરણ હો.

ભવ્ય જીવોની સ્તુતિ તેમજ વંદનાને લાયક, વળી ઇન્દ્રો ચક્રવર્તી વગેરેની પૂજાને યોગ્ય અને શાશ્વતસુખ–મોક્ષ ને મેળવવાને સમર્થ, શ્રી અરિહંત દેવોનું શરણ મને સદા હો.

લોકોત્તર કેવળજ્ઞાનના યોગે અન્ય સર્વ જીવોના મનમાં રહેલા ભાવોને જાણનારા, તેમજ યોગી પુરુષોના ઇન્દ્ર શ્રી ગણધરદેવો અને દેવોના ઈન્દ્ર દેવેન્દ્રો વગેરેથી સદાકાલ પરમધ્યેય રૂપ અને વાસ્તવિક કલ્યાણને કરનારી ધર્મકથાને કહેવાને લાયક શ્રી અરિહંત દેવો મારા શરણ હો.

સર્વ જીવોની પારમાર્થિક દયા–અહિંસાનું પાલન કરવાને સમર્થ, સત્ય વચન ઉચ્ચારવાને યોગ્ય, તેમજ બ્રહ્મવ્રતનું પાલન કરવાને સર્વથા યોગ્ય એવા ત્રિલોકનાથ શ્રી અરિહંતદેવો સર્વકાલ મને શરણ હો.

દેવોના સમુદાયે ભક્તિથી રચેલા સમવસરણમાં બેસી, ચોત્રીશ અતિશયોની લીલાને વીતરાગ ભાવે સેવવા પૂર્વક, પાંત્રીશ ગુણયુક્ત મનોહર વાણીથી સદા ધર્મકથાને કહેનારા શ્રી અરિહંતદેવો મારા શરણ હો.

એક પ્રકારની–સમાન વાણીથી એકજ કાલે સર્વ જીવોના સંશયોને છેદનારા; તેમજ ત્રણેય લોકના ભવ્ય જનસમુદાય પર ધર્મરૂપ શાસનને ચલાવનારા શ્રી અરિહંતદેવોનું મને નિરંતર શરણ હો.

અમૃતસમા વચનથી ત્રણેય જગતના જીવોની વેદનાને શમાવનારા, તેમજ ભવ્ય જીવોને ગુણના માર્ગે સ્થાપનારા, વળી ભવભીરુ આત્માઓને સંસારરૂપ ભયંકર કુવામાં(થી) ઉદ્ધારનારા શ્રી અરિહંતદેવો મારા શરણરૂપ હો.

સંસારના મૂળકારણ સમા આઠેય પ્રકારના કર્મને સર્વનાશ કરવા પૂર્વક સિધ્ધતાને પ્રાપ્ત કરનારા, તેમજ આત્માના સ્વાભાવિક ગુણો જ્ઞાનદર્શન વગેરેની સમૃધ્ધિ શોભનારા. અને સર્વ અર્થો-પ્રયોજનોની પ્રાપ્તિથી સિધ્ધ, એવા શ્રી સિધ્ધ ભગવંતો મને શરણ હો.

વેર વિરોધ વગેરેને ત્યજી દેનારા, તેમજ સદાકાલ અ વૃત્તિવાળા; અને સર્વદા પ્રસન્નતા પૂર્ણ સુખથી શોભ ધરનારા; વળી જ્ઞાન આદિ ઉત્તમ ગુણોનું બહુમાન રાખના તથા કર્મસમૂહની મૂલજડસમા મોહને હણનારા શ્રી સ પુરુષોનું મને શરણ હો.

પાંચેય ઈન્દ્રિયોના વિષયોને તેમજ ચાર પ્રકારના કષાયો દૂર કરનાર; ઘર તથા સ્ત્રી સંગના પરિણામે કટુ સુખોને ઈચ્છ પૂર્વક ત્યજી દેનારા અને ઈષ્ટ વિયોગ યા અનિષ્ટ સંયો વગેરેમાં હર્ષ કે શોક આદિથી રહિત, વળી નિરંતર પ્રમાદ ત્યજનારા શ્રી સાધુ પુરુષો મને શરણ રૂપ હો.

શ્રી જિનકથિત ધર્મની પ્રાપ્તિ વિના પણ મનુષ્યગતિ અને દેવગતિનાં સુખો મળી શકે છે. જ્યારે મોક્ષનાં શાશ્વત સુખોનો લાભ શ્રી જિનભાષિત ધર્મની આરાધનાના યોગે મળે છે. માટે તે શ્રી જિનકથિત ધર્મજ મારા શરણ રૂપ

ત્રણેય કાળમાં અમર અવિનશ્વર, વળી જન્મ, જરા રણ રૂપ સેંકડો વ્યાધિઓને શમાવનાર તથા અમૃત કે ભવ્ય આત્માઓને સર્વકાલ ઈષ્ટ, શ્રી જિનમતના શરણ સ્વીકારૂં છું.

શ્રી શ્રુતધર્મ, તેમજ શ્રી સંઘ, અને સાધુપુરુષો વગે જિન કથિત ધર્મના અનુપમ આલંબન રૂપ ...

ગ, શત્રુભાવથી પ્રત્યનિક ભાવથી અવર્ણવાદ આદિ જે કાંઈ પ મેં આચર્યું હોય તેમજ તે સર્વે પાપોને હમણાં (હું હું છું) હું નિન્દું છું.

શ્રી જિન વીતરાગના વચનને અનુસરનારું ધર્મારાધનરૂપ જે કાંઇ સુકૃત, મન-વચન અને કાયાથી કરવા કરાવવા કે અનુમોદવા દ્વારાયે ત્રણેય કાલમાં મેં આચર્યું હોય, તે સર્વ પ્રકારના સુકૃતની હું પુનઃ પુનઃ અનુમોદના કરું છું.

સંસારરૂપ ગહનવનમાં અનાદિકાલીન ભ્રમણના દુઃખથી પીડાયેલા જીવો જે શાસનની આજ્ઞાને ત્રિવિધ યોગે શિરોધાર્ય કરીને, મોક્ષના શાશ્વતસુખોને મેળવે છે, તે અચિન્ત્ય અને રિમિત સુખને આપનાર શ્રી જિનશાસન કલ્પવૃક્ષના રમ ઉદ્યાનની પેઠે જયવંતુ વર્તો.

માનવભવની પ્રાપ્તિ દુર્લભ છે, તથા શ્રી જિનેશ્વરદેવનાં નોનું શ્રવણ એ અતિ દુર્લભ છે; પૂર્વકાલીન ઉત્તરોત્તર રયના યોગે આ અનુપમ સામગ્રીને પામીને પુણ્યવાન પુરુષોએ મ્યગ્જ્ઞાન આદિ રત્નત્રયીની આરાધના પૂર્વક કેવળ મોક્ષના ાશ્વત સુખના રસિક બનવું જોઇએ.

વર્જવા તે શીલધર્મ છે. પૂજન સમયે અશનપાનાદિનું વર્જન તે તપોધર્મ છે. પૂજન સમયે શ્રી જિનેશ્વરદેવના ગુણગ્રામાદિ કરવા તે ભાવ ધર્મ છે.

પાનું. (૫૫) नामाकृतिद्रव्यभावैः, पुनतस्त्रिजगज्जनम् ।
क्षेत्रे काले च सर्वस्मिन्नर्हतः समुपास्महे ॥

"સર્વકાલમાં અને સર્વક્ષેત્રમાં' નામ, આકૃતિ, દ્રવ્ય અને ભાવ' એ ચારે સ્વરૂપ વડે ત્રણે જગતના જનોને પવિત્ર કરનારા શ્રી અરિહંતોની અમે ઉપાસના કરીએ છીએ."

પાનું. (૧૧૬) પ્રશ્ન. કેટલાક શ્રી જિન પ્રતિમાથી જિનબિંબ નહિ લેતાં, શ્રી વીતરાગદેવના નમુના તુલ્ય સાધુને ગ્રહણ કરે છે, તે વ્યાજબી છે ?

ઉત્તર. તેમની તે માન્યતા મનઃકલ્પિત અને જૂઠી છે. સૂત્રોમાં સ્થળે સ્થળે શ્રી જિનપ્રતિમાં શ્રી જિનવર તુલ્ય કહેલી છે. શ્રી જીવાભિગમ આદિ સૂત્રોમાં જયાં જયાં શાશ્વતી પ્રતિમાનો અધિકાર છે, ત્યાં ત્યાં 'સિધ્ધાયતન' અર્થાત્' સિધ્ધ ભગવાનોનું મંદિર એમ કહ્યું છે, પણ 'મૂર્તિ આયતન કે 'પ્રતિમા આયતન' કહ્યું નથી. તેથી પણ શ્રી સિધ્ધની પ્રતિમા સિધ્ધ સમાન છે, એમ સાબીત થાય છે.

પાનું (૧૧૭ શ્રી જ્ઞાતાસૂત્રમાં દ્રૌપદીના પૂજનના અધિકારે શ્રી 'જિનમંદિર'ને શ્રી 'જિનગૃહ' કહ્યું છે પણ 'મૂર્તિગૃહ' કહ્યું નથી. તેથી પણ શ્રી જિનમૂર્તિનેજ જિનની ઉપમા ઘટે છે, નહિ કે સાધુને. સાધુ વસ્ત્ર, પાત્ર, રજોહરણ અને મુહપત્તિ આદી ઉપકરણોએ સહિત છે. જ્યારે ભગવાનને તેમાનું કશું હોતું નથી. ભગવાન રત્નજડિત સિંહાસન પર બેસે છે, બે બાજુ ચામરો વીંજાય છે, પાછળ ભામંડળ રહે છે, આગળ

રૈવદ્રવ્યની ખાયે છે, કેટલાએ [illegible] કરે છે, [illegible] અવિરાગીઓ સહિત હોય છે, [illegible] તો પાણી આપ તેના ની [illegible] હોય [illegible] કરી શકે ? [illegible] વીતરાગની બરાબરી કેવી [illegible]

તા. ક. (નવઅંગોની પૂજાના [illegible] ઉપર [illegible] નિગારના જેવી છે.)

પાનું. (૧૩૨) ઉત્તમ જીવો અકારણ વત્સલ એવા અ[illegible] ભગવાનની જળ, ચંદન, કેશર, બરાસ, પુષ્પ, ધૂપ, દી[illegible] અક્ષત, ફળ, નૈવેદ, વિગેરેથી પૂજા કરે છે, કિંમતી અલંકારો ચઢાવે છે; ભક્તિ માટે યથાશક્તિ દ્રવ્ય ખરચે છે અને વિચારે છે કે જો હું પ્રભુની ભક્તિ કરીશ; તો હું તરવા સાથે અન્યોના નિસ્તારમાં પણ નિમિત્ત બનીશ. કારણ કે માર[illegible] ભક્તિ જોઈ બીજા માણસો તેની અનુમોદના કરશે તથા અને[illegible] ભવ્ય પુરૂષો પ્રભુની સેવા કરવામાં તત્પર થશે. તેમાં નિ[illegible] હું બનીશ.

પાનું. (૧૩૩) દ્રવ્ય પૂજા સમાપ્ત થયા બાદ ભાવ[illegible] કરે, તે વખતે ભગવાનના ગુણોને વિચારી, પોતાના આત્મ[illegible] સાથે સરખામણી કરે કે 'અહો !

પ્રભુ નિરાગી છે અને હું રાગી છું.
પ્રભુ અદ્વેષી છે અને હું દ્વેષી છું.
પ્રભુ અક્રોધી છે અને હું ક્રોધી છું.
પ્રભુ અકામી છે અને હું કામી છું.
પ્રભુ નિર્વિષયી છે અને હું વિષયી છું.
પ્રભુ અમાની છે અને હું માની છું.
પ્રભુ અમાયી છે અને હું માયી [illegible]

અલોભી છે અને હું લોભી છું.
પ્રભુ આત્માનંદી છે અને હું પુદ્ગલાનંદી છું.
પ્રભુ અતીન્દ્રિય સુખના ભોગી છે
અને હું વિષય સુખનો ભોગી છું.
પ્રભુ સ્વભાવી છે અને હું વિભાવી છું.
પ્રભુ અજર છે અને હું સજર છું.
પ્રભુ અક્ષય છે અને હું ક્ષય પામ્યા કરનારો છું.
પ્રભુ અશરીરી છે અને હું શરીર સહિત છું.
પ્રભુ અનિંદક છે અને હું નિંદક છું.
પ્રભુ અચળ છે અને હું ચંચળ છું.
પ્રભુ અમર છે અને હું મરણ સહિત છું.
પ્રભુ નિદ્રારહિત છે, અને હું નિદ્રા સહિત છું.
પ્રભુ નિર્મોહી છે અને હું મોહવાળો છું.
પ્રભુ હાસ્ય રહિત છે અને હું હાસ્ય સહિત છું.
પ્રભુ રતિરહિત છે અને હું રતિસહિત છું.
પ્રભુ અરતિરહિત છે અને હું અરતિસહિત છું.
પ્રભુ શોકરહિત છે અને હું શોકસહિત છું.
પ્રભુ ભયરહિત છે અને હું ભયસહિત છું.
પ્રભુ દુગંછારહિત છે અને હું દુગંછાસહિત છું.
પ્રભુ નિર્વેદી છે અને હું સવેદી છું.
પ્રભુ અકલેશી છે અને હું કલેશસહિત છું.
પ્રભુ અહિંસક છે અને હું હિંસક છું.
પ્રભુ વચનરહિત છે અને હું મૃષાવાદી છું.
પ્રભુ અપ્રમાદી છે અને હું સપ્રમાદી છું.

ારપૂર છે અને હું સર્વ પ્રકારના દુર્ગુણોથી પરિપૂર્ણ
ોજ કારણે હું આ સંસાર રૂપ અટવીમાં અનંતકાળ
ાટક્યા કરૂં છું. આજ પૂર્ણ ભાગ્યોદયે મને ભગવાન
ૂર્તિના દર્શન થયાં. અને તેના આલંબનથી મને પ્રભુ
ુણોનું અને મારા અવગુણોનું સ્મરણ થયું. પ્રભુના ગુ
ાથા મારા અવગુણો સમજવામાં આવ્યા. હવે હું મ
ર્ગુણોને છોડવાનો પ્રયત્ન કરૂં અને જે માર્ગ ભગવ
શોવ્યો છે તે જ માર્ગે હું ચાલું. સુખ અને કલ્યાણને મ
ેવી વર્તણુંક વર્તવાનું તેઓએ ફરમાવ્યું છે, તેવી વર્તણ
ું કરૂં.

એ પ્રમાણે ભાવના ભાવતાં અને સ્તુતિ કરતાં ભ
ોતાનાં અશુભ અને કિલષ્ટ કર્મોના નાશ કરે છે, એ
મકિતની શુદ્ધિ થાય છે અને પરંપરાએ મોક્ષનાં અન
ુખોની પ્રાપ્તિ થાય છે.

શ્રી જિનપ્રતિમાની પૂજા તથા સ્તુતિમાં આ પ્રકાર
ાક્ષાત્ તથા પરંપરાએ અનેક લાભો હોવાથી, પ્રત્યેક ભ

આત્માઓએ તેને લિયે પ્રયત્ન પરંતુ અભિલાષ આદર કરવો જોઈએ.

પાનું (૧૫૧) પ્રશ્ન નિરાલંબન ધ્યાન ક્યાં સુધી ન થઈ શકે ?

ઉત્તર. શ્રી જૈનશાસનમાં મોક્ષ સુધી પહોંચવા માટે ચૌદ પગથીયાં રૂપી ચૌદ ગુણસ્થાનકો બતાવ્યાં છે. તેમાં પ્રારંભનાં પાંચ ગુણસ્થાનકો ગૃહસ્થોના ગણ્યાં છે અને બાકીનાં નવ ગુણસ્થાનકો સાધુના ગણ્યાં છે. છઠ્ઠા ગુણસ્થાનકનું નામ પ્રમત્ત અને સાતમાનું નામ અપ્રમત્ત છે આગળ આયુષ્ય કરમનો ઉત્તમ ગુણસ્થાનકનો કાળ જોડવા કહેવામાં આવે, તો પણ અંતર્મુહૂર્ત માત્રનો છે. સાતમાથી ઉપરનું ગુણસ્થાનક આ કાળમાં વિદ્યમાન નથી. ભૂતપ્રત્યક્ષ પ્રથમનાં છ ગુણસ્થાનકો આ કાળનાં જીવો માટે વિદ્યમાન છે. સાધુના છઠ્ઠા ગુણસ્થાનકને પણ પાંચ પ્રકારના પ્રમાદનો સંબંધ હોવાથી, નિરાલંબન ધ્યાન હોઈ શકે જ નહિ. ગૃહસ્થ તો વધુમાં વધુ પાંચમે ગુણસ્થાનકે છે, તે અવશ્ય પ્રમાદી છે. પ્રમાદી પુરૂષોને નિરાલંબન ધ્યાન માટે અયોગ્ય કહ્યા છે.

પાનું. (૧૫૬) પ્રશ્ન :- મૂર્તિ પરમાત્મા તુલ્ય હોય, તો તેને આંખો ચાંપડા કેમ ?

ઉત્તર :- આંખો ચાંપડાનો દોષ, ભાવ અરિહંતને આશ્રી છે. પ્રતિમા તો શ્રી અરિહંતદેવની સ્થાપના છે. સ્થાપના અરિહંતને આંખો ચાંપડાથી કોઈ પણ દોષ ન લાગે. અગર કોઈ સ્થાપના અરિહંત તથા ભાવ અરિહંત બન્નેમાં એક સરખા દોષોનું આરોપણ કરવા માગતો હોય, તો તે અસંભવિત છે.

પાનું. (૧૭૨) 'મૂર્તિ ઉપદેશ નથી આપતી માટે પૂજનિક
ે અને ગુરુ ઉપદેશ આપે છે માટે પૂજનીક' એવી અજ્ઞાન
ા કરનારા તત્વને સમજતા નથી. ઉપદેશાદિ આપીને કૃત-
ા બનેલા સિધ્ધભગવંતોની મૂર્તિ તો ઉપદેશ આપનારા
ઓથી પણ વિશેષ પૂજનીય છે. કારણ કે ગુરુઓ તેમનું
વલંબન લેવાથી જ ગુરુ બની શકયા છે.

પાનું. (૧૭૬) શ્રી મહાકલ્પ સૂત્રમાં કહ્યું છે કે-

ભાવાર્થ શ્રી ગૌતમસ્વામી પૂછે છે- "હે ભગવન્! થારૂપ શ્રમણ અથવા માહણ તપસ્વી ચૈત્યઘર અર્થાત્ ✓નમંદિરે જાય?" ભગવાન્ કહે છે- "હા ગૌતમ! મેશા નિત્યપ્રતિ જાય." ગૌ૦ "હે ભગવાન્! જો ત્યપ્રતિ નહિ જાય તો પ્રાયશ્ચિત્ત આવે?" ભ૦ "હા તમ! પ્રાયશ્ચિત્ત આવે." ગૌ૦ "હે ભગવન્! શું યશ્ચિત આવે?" ભ૦ "હે ગૌતમ! પ્રમાદને વશે કરી થારૂપ શ્રમણ અથવા માહણ જો જિનમંદિરે ન જાય, તો ઠ્ઠ (બે ઉપવાસ)નું પ્રાયશ્ચિત આવે અથવા પાંચ ઉપવાસનું ાયશ્ચિત હોય." ગૌ૦ "હે ભગવન્! શા વાસ્તે જિનમંદિર તય?" ભ૦ "હે ગૌતમ! જ્ઞાન દર્શન અને ચારિત્રની રક્ષા ાસ્તે જાય." ગૌ૦ "હે ભગવન્! જે કોઇ શ્રમણોપાસક શ્રાવક ાષધશાલામાં પૌષધમાં રહ્યો થકો પૌષધ બ્રહ્મચારી જો જિન-ંદિરે ન જાય, તો પ્રાયશ્ચિત આવે?" ભ. "હા, ગૌતમ! ાયશ્ચિત આવે. હે ગૌતમ! જેમ સાધુને પ્રાયશ્ચિત તેમ શ્રાવકને પ્રાયશ્ચિત જાણવું. તે પ્રાયશ્ચિત છઠ્ઠ અથવા પાંચ ઉપવાસનું હોય."

પાનું. (૧૯૩) શ્રી વ્યવહારસૂત્રમાં કહ્યું છે કે- "સિદ્ધ-ચેઇયવેયાવચ્ચં મહાનિજ્જરા મહાપજ્જવસાણં હવતિ|" અર્થાત્ સિદ્ધભગવાનની વૈયાવચ્ચ કરવાથી મહાનિર્જરા થાય યાને

સિધ્ધ ભગવાનની વૈયાવચ્ચ તો નામસ્મરણથી થઈ
પછી મૂર્તિથી શું પ્રયોજન ?

ર-નામસ્મરણ કરવું તેને તો ગુણગ્રામ, કીર્ત્તન,
ાધ્યાય વિગેરે કહે છે, પણ વૈયાવચ્ચ નહિ જો
ો અર્થ એવો કરશો, તો શ્રી પ્રશ્નવ્યાકરણમાં
વૃદ્ધની, રોગીની અને કુલગણાદિની દશ પ્રકારે
સાધુએ કરવી કહી છે, તો શું નામ યાદ કરવાથીજ
થઈ જશે ? કે આહાર-પાણી ઔષધિ, અંગમર્દન
ંથારા વિગેરે કરવાથી થશે ? નામાદિ યાદ કરવાથી
નહિ ગણાય, પણ પૂર્વોક્ત પ્રકારે સેવા-ચાકરી
ગણાશે. સિદ્ધ ભગવાનની વૈયાવચ્ચ તો તેમનું મંદિર
તેમાં તેમની મૂર્તિ સ્થાપન કરી, વસ્ત્રાભૂષણ, ગંધ,
ા, દીપ કરી અષ્ટ પ્રકારી, સત્તર પ્રકારી આદિ પૂજા
જ કહી શકાય.

ાં. (૨૩૫) વળી શ્રી તીર્થંકર મહારાજાઓએ તો ચાર
કર્મોનો ક્ષય કરી નાખ્યો છે, કર્મબંધનનું મૂળ જે
બાળીને ભસ્મીભૂત કરી નાખ્યો છે. નવા કર્મનો બંધ
તરાગ હોવાથી ન પડે, એમ શ્રી ભગવતી તથા શ્રી
આદિ સૂત્રોમાં ફરમાવ્યું છે. જ્યારે સાધુને તો ચાર
લેશ્યા આઠે કર્મ ખપાવવાનું બાકી છે. તેથી સામાન્ય
ભગવાનની પૂજાનો કલ્પ એક સરખો કેમ હોય ?
સોનાના સિંહાસન પર બેસે છે, પણ સામાન્ય સાધુ
ો સ્પર્શ કરે તો પણ દોષ લાગે. કારણ કે-સાધુને
થવાનું તે કારણ છે. પ્રભુને પચીશ ક્રિયામાંથી એક
થેકી (રસ્તે ચાલવાની) ક્રિયા માત્ર લાગે છે અને તે

પણ પ્રથમ સમય લગે, બીજા સમયે ભોગવે અને ત્રીજા સમયમાં ક્ષય કરે ! માટે ક્યાં કેસરીસિંહને ક્યાં હરણ ? ક્યાં રાજા ચક્રવર્તીને ક્યાં એક ભિક્ષુક ? તેમ શ્રી વીતરાગદેવ તથા છદ્મસ્થ સાધુ વચ્ચે મહાન અંતર છે, એટલે બંનેની પૂજાનો વ્યવહાર પણ એક સરખો ક્યાંથી હોઈ શકે ?

તથા મૂર્તિ એ ભગવાનના ગુણોનું સ્મરણ કરાવવા માટેનું એક આલંબન છે, તેથી કાચા પાણીના સ્નાનનો દોષ તેને કેવી રીતે લાગે ? સાક્ષાત્ પ્રભુની પૂજાનો અને તેમની મૂર્તિપૂજાનો કલ્પ ન્યારો જ રહેવાનો છે, જેમકે સાક્ષાત્ પ્રભુને કદી રથમાં બેસાડીને ભક્તિ કરવામાં નથી આવતી, જ્યારે પ્રભુની મૂર્તિને ભક્તિ માટે રથમાં સૌ કોઈ બેસાડે છે. ઈત્યાદિ ઘણા પ્રકારે ભાવ અરિહંતની અને સ્થાપના અરિહંતની ભક્તિ કરવાની રીતિમાં ફરક પડે છે.

પાનું. (૨૪૦) પ્રશ્ન. દાન, શીલ, તપ ને ભાવના એ ચાર પ્રકારના ધર્મ છે. તેમાં મૂર્તિપૂજા કયા પ્રકારના ધર્મમાં આવે છે ?

ઉત્તર. મૂર્તિપૂજામાં ચારે પ્રકારના ધર્મ મોજૂદ છે.

પ્રથમ સુપાત્રદાન ધર્મ તેના બે ભેદ (૧) અકર્મી (કર્મરહિત) સુપાત્રદાન. (૨) સકર્મી સુપાત્રદાન. પાત્ર પણ બે પ્રકારનાં છે. એક રત્નપાત્ર તથા બીજું સુવર્ણપાત્ર. શ્રી તીર્થંકર અને સિદ્ધ કર્મરહિત, આશા-તૃષ્ણા રહિત રત્નપાત્ર છે. તેમને ઉત્તમ પદાર્થો અર્પણ કરવા, તે અકર્મી સુપાત્રદાન ગણાય. બીજું સકર્મી સુપાત્ર સુવર્ણપાત્ર, તે સુસાધુ તેમને દાન દેવાથી પણ સુપાત્ર દાન કહેવાય. સાધુઓ આઠ કર્મ સહિત છે, લેશ્યા પણ છે, ક્ષુધા તૃષા શાંત કરવા તથા શીતાદિ-પરિષહ નિવારવા અનેક વસ્તુઓના અભિલાષી પ

સિધ્ધ પરમાત્મા અને કેવળી મહારાજનાં મુકાબલામાં
ાસ્થ સાધુ અત્યંત તુચ્છ છે છતાં તેમને દાન દેતાં ગૃહસ્થ
ાય ઉપાર્જનનો મહાન લાભ પ્રાપ્ત કરે છે તથા અનુક્રમે
ક્ષગતિને પણ પ્રાપ્ત કરી શકે છે, તો પછી ઇચ્છા રહિત,
ર્મા એવા શ્રી સિદ્ધભગવાનની સન્મુખ ભાવયુક્ત ઉત્તમો
ા દ્રવ્ય અર્પણ કરતાં અષ્ટ સિદ્ધિ, નવ નિધિ તથા મુક્તિ
ા પ્રાપ્તિ થાય, તેમાં શું શક હતો ? એક સ્થળે કહ્યું છે કે
મુક વસ્તુની યાચના કરવી કે "મને તે વસ્તુ દ્યો" એ મહા-
ચ વચન છે. વસ્તુ માગવા છતાં ન આપવી અને ના કહેવી,
તેના કરતાં પણ નીચ વચન છે. વસ્તુ સન્મુખ કરી કહેવું
"આ વસ્તુ લ્યો" એ રાજવચન યાને ઉત્તમ વચન છે અને
તાર પુરૂષ કહે કે "મારે ઇચ્છા નથી" આ વાક્ય તો
જાધિરાજ અર્થાત્ સર્વોત્તમ છે. માટે ઈચ્છા-તૃષ્ણા રહિત
ગવાન સર્વપાત્રશિરોમણિ સુપાત્ર છે તેમની સન્મુખ દ્રવ્ય
ઢાવી પૂજા કરતાં, પ્રથમ "દાનધર્મ" ઉચ્ચ રીતિએ સિધ્ધ
ાય છે.

બીજો શીલધર્મ-તે પાંચે ઈંદ્રિયોને વશમાં રાખવી તેને
કેવાય છે. ગૃહસ્થ જ્યારે ભાવયુક્ત દ્રવ્યપૂજા કરે છે, ત્યારે
ાંચે ઈંદ્રિયો સંવરભાવને પ્રાપ્ત કરે છે એથી શીલધર્મ પણ
ાદ્ધ થાય છે.

ત્રીજો તપોધર્મ-તે છ બાહ્ય તથા છ અભ્યંતર એમ
ાર પ્રકારે છે. તેમાં શ્રી જિનપ્રતિમાને પૂજતી વખતે પૂજન
ાળમાં ચારે પ્રકારના આહારનો ત્યાગ હોવાથી બાહ્ય તપ
યો તથા ભગવાનનો વિનય, વૈયાવચ્ચ, ધ્યાન આદિ કરવાથી
અભ્યંતર તપ થાય છે.

ચોથો ભાવધર્મ-તે શુભ ભાવ થવાને લીધેજ શ્રાવક

ભક્તિ-પૂજા કરે છે. ઉત્સવો, ભાવના આંગીઓ ભણાવી દેરાસરો
વિગેરે બંધાવવા, તે ભાવ વિના અશક્ય પ્રાય: છે. પૂજન
કરતી વખતે શ્રી તીર્થંકર દેવોનાં પાંચે કલ્યાણકોની ભાવના
ભાવવી, એ પણ ભાવમાર્ગ છે.

આવી રીતિએ વિવેકપૂર્વક વિચારવાથી સમજી શકાય તેમ છે કે શ્રી જિનેશ્વરની મૂર્તિપૂજામાં પણ ચારે પ્રકારના ધર્મ એક સાથે આરાધાય છે.

પાનું. (૨૫૩) દ્રવ્યપૂજા કરવાથી હિંસાનું પાપ લાગવાનું કોઈ કારણ નથી. શ્રી ઠાણાંગસૂત્રના પાંચમા ઠાણે બીજે ઉદ્દેશે કર્મબંધનનાં પાંચ દ્વાર કહ્યાં છે. (૧) મિથ્યાત્વ, (૨) અવિરતિ (૩) પ્રમાદ (૪) કષાય (૫) યોગ

હવે પ્રભુપૂજા શાંત ચિત્તે, સમ્યક્ત્વ સહિત, પ્રમાદરહિત, યથાવિધિ કરવાની હોવાથી, તે વખત મિથ્યાત્વ, અવિરતિ, પ્રમાદ કે કષાય એ ચાર પ્રકારે કર્મબંધ થવાનું બીલકુલ સંભવે નહિ. પાંચમું "યોગ" નિમિત્ત રહ્યું. શ્રી ભગવતી-સૂત્રમાં (૧) શુભ જોગ તથા (૨) અશુભ જોગ એમ બે પ્રકા 'યોગ' ના કહ્યા છે. શુભ જોગ, એ પુન્યબંધ તથા અશુ જોગ, એ પાપબંધનું કારણ છે. શ્રી જિનપૂજામાં કોઈ પ જાતની કોઈની નિંદા કે અવર્ણવાદ આદિ ન હોવાને લીધે અશુભ જોગ તો કહેવાયજ નહિ. કેવલ શ્રી જિનેશ્વર ભક્તિ, ગુણગ્રામ, સ્તુતિ વિગેરે કારણો હોવાને લીધે, શુ જોગજ કહેવાય તે જેટલે દરજ્જે હશે તેટલે દરજ્જે બ પડવાનો. કારણ વિના કાર્ય નિપજે નહિ. દ્રવ્યપૂજામાં અશ બંધના કોઈપણ કારણને અભાવે અશુભ ફલ નજ હોય.

શ્રી વીરવિભુ-હસ્તદીક્ષિત શ્રી ધર્મદાસગણિ પ્રવર-પ્રણ ... ઉપદેશમાલા "દો ધ

અનુવાદક–સંપાદક :– આચાર્ય શ્રી હેમસાગરસૂરિ.

પાનું. ૨૦૯. ગાથા. ૪૧. સાધુઓ મહાજંગલમાં કે મહાભય સમયે રાજભયમાં સપડાયા હોય, તો પણ ઋદ્ધિવાળા નિરુપદ્રવ દેશમાં હોય તેમ ક્ષુધાદિ પીડા-પરિસહ સહન કરે છે. પરંતુ આચાર વિરુદ્ધ અનેષણીય ગ્રહણ કરતા નથી, કે અભિગ્રહનો ભંગ કરતા નથી.

પાનું ૨૧૦. ગાથા ૪૨. યંત્રોથી દઠ પીલાવા છતાં સ્કંદકના શિષ્યો બિલકુલ કોપાયમાન પણ ન થયા. જેમણે યથાર્થ પરમાર્થ જાણેલો હોય તેઓ સહન કરે છે, તેઓ પંડિત કહેવાય છે. પ્રાણના નાશમાં પણ પોતે માર્ગથી ચલાયમાન થતા નથી.

પાનું. ૩૦૦. ગાથા. ૮૯ જેમણે શરીર અને ઘરનો ત્યાગ કર્યો છે. જીવ જુદો છે અને આ દેહ તેનાથી અલગ પદાર્થ છે, આવા પ્રકારનું ભેદજ્ઞાન જેમને યથાર્થ થઈ જાય તેવા સુવિહિત પુરુષો ધર્મના કારણમાં શરીરનો પણ ત્યાગ કરે છે. આ શરીર સંબંધ માત્ર આ ભવ પૂરતો છે, શરીર તો દરેક ભવમાં નવું નવું મળવાનું છે, પરંતુ શરીર ખાતર ધર્મનો ત્યાગ કરીશ, તો ફરી ધર્મ મળવો દુર્લભ છે. તેથી ઉત્તમ સમજુ વિવેકી પુરુષો શરીરના કારણે ધર્મનો ત્યાગ કરતા નથી, માટે પ્રાણાન્તે પણ ધર્મનો ત્યાગ ન કરવો.

પાનું ૩૩૩. ગાથા. ૧૮૭. કારુણ્ય, રુદન, શૃંગારભાવ, ભય, જીવિતનો અંત કરનાર એવા અનુકૂલ કે પ્રતિકૂલ ઉપસર્ગોના પ્રસંગમાં સાધુને મરવાનો અવકાશ ઉત્પન્ન થાય, તો મરવું પસંદ કરે છે, પરંતુ પોતાની પ્રતિજ્ઞાની વિરાધના કરતા નથી.

❀

નવઅંગે પૂજાને યોગ્ય પરમાત્મા

શાસ્ત્રકાર મહારાજા આચાર્ય ભગવાન શ્રીમાન ઉમાસ્વાતિ વાચકજી મહારાજ ભવ્ય જીવોના ઉપકારને મા... તત્વાર્થસૂત્રની રચના કરતા સમ્બન્ધકારિકામાં જણાવે છે કેઃ

"કર્માહિતમિહ ચામુત્ર, ચાધમતમો નરઃ સમારભતે।
ઇહ ફલમેવ ત્વધમો, વિમધ્યમસ્તૂભય-ફલાર્થમ્. ૪."

અધમતમ (અત્યંત હલકો) મનુષ્ય આ લોક અને પરલોકમાં દુઃખદાયી થાય એવા કામનો આરંભ કરે છે, અધમ પુરુષ આ લોકમાં ફળદાયક કર્મોનો કેવળ આરંભ કરે છે અને વિમધ્યમ પુરુષ તો ઉભયલોકમાં ફળદાયક કાર્ય આરંભે છે. ૪.

"પરલોકહિતાયૈવ પ્રવ[illegible]

"તસ્માદર્હંતિ પૂજા-મર્હન્તેવોત્તમોત્તમો લોકે;
દેવર્ષિ-નરેન્દ્રેભ્યઃ, પૂજ્યેભ્યોઽપ્યન્યસત્ત્વાનામ્. ૭.

માટે ઉત્તમોત્તમ એવા અર્હંતજ, લોકમાં અન્ય પ્રાણીઓને ય એવા દેવર્ષિ અને રાજાઓ થકી પણ પૂજાને યોગ્ય છે. ૭.

(તા. ક) એવા ઉત્તમોત્તમ પુરૂષ જ્યારે ચ્યવીને યકુલવાળા ક્ષત્રિયકુળમાં ગર્ભપણે ઉત્પન્ન થાય છે તે તે સમગ્ર જીવો શાંતી પામે છે, માતાની કુક્ષિમાં ર્ભપણે ઉત્પન્ન થાય છે તે રાત્રીએ સુખશય્યામાં સુતેલા માતાજી ચૌદ સ્પષ્ટ મહાસ્વપ્ના જુએ છે, અને એવા મોત્તમ પુરૂષ ગર્ભમાં ઉત્પન્ન થાય છે ત્યારથી મતિ, અને અવધિજ્ઞાનના ધણી હોય છે તે માટે તેવા ઉત્તમોત્તમ પ અર્હંત પરમાત્માજ નવ અંગે પૂજવા યોગ્ય છે.

એવા ઉત્તમોત્તમ આત્માના ચ્યવન પ્રસંગે ઇંદ્રાસન ડોલે તેથી ઇંદ્ર અવધીજ્ઞાનથી એવા ઉત્તમોત્તમ આત્માને જોઈને ખાય છે અને સાત, આઠ ડગલા એવા ઉત્તમોત્તમ ત્માની દિશા તરફ જઈને વંદન કરે છે અને પછી એવા ામોત્તમ આત્માની નમુત્થુણં (શક્રસ્તવ)થી સ્તુતિ કરે છે ઉત્તમોત્તમ આત્મા નવ અંગે પુજવા લાયક છે.

એવા ઉત્તમોત્તમ પુરૂષનો જન્મ શુભ અવસરે થાય છે. ારે નારકીના જીવો પણ ક્ષણભર શાંતિ સુખ ભોગવે છે, ભુવનના સઘળા જીવો અત્યંત સુખ પામે છે માટે તેવા ામોત્તમ પુરૂષ અર્હંત પરમાત્માજ નવ અંગે પૂજવા યક છે.

જેનો જન્મ થાય છે ત્યારે છપ્પનદિશિ કુમારીઓ ત્યાં ાવે છે. ત્યાં આવી તે આત્માને અને તેમના માતાજીને મસ્કાર કરી આઠ દિશિકુમારિકાઓ સંવર્ત્તવાયુવડે ચાર

દિશામાં એકેક યોજનનો સઘળો કચરો દૂર કરે છે; આઠ કુમારિકાઓ સુંગધિત જળની વૃષ્ટિ કરે છે આઠ કુમારિકાઓ હાથમાં પૂર્ણ કળશને ધારણ કરીને ઉભી રહે છે, આઠ કુમારિકાઓ દર્પણ ધરે છે. આઠ કુમારિકાઓ ચામર વીંઝે છે, આઠ કુમારિકાઓ પંખા હાથમાં લઈને પવન નાંખે છે, ચાર કુમારિકાઓ હાથમાં રાખડી લઈને ઉભી રહે છે અને ચાર કુમારિકાઓ દીપકને ગ્રહણ કરે છે. ત્યાં ઉત્તમ પ્રકારના કેળનાં પાંદડાંઓનું સૂતિગૃહ બનાવી તેની અંદર પુત્ર અને માતાજીને લાવે છે. અને કલશો વડે સ્નાન કરાવે છે, પુષ્પ વડે પૂજા કરી આભૂષણ પહેરાવે છે, હાથે રાખડી બાંધી પલ્યંકમાં પધરાવે છે અને પછી માતા તથા પુત્રને નમસ્કાર કરી કહે છે :- હે દેવાધિદેવ, આ જગતના જીવોના હિત માટે યાવચ્ચંદ્રદિવાકરો સુધી આપ જીવજો આ પ્રમાણે જેના જન્મ સમયે છપ્પનદિશિ કુમારીકા આવે છે તે ઉત્તમોત્તમ પુરૂષજ નવ અંગે પૂજાવા-પૂજવા લાયક છે.

આવા ઉત્તમોત્તમ આત્માનો જન્મ થાય છે તે વખતે સૌધર્મ અને ઇશાન દેવલોકના દક્ષિણ ઉત્તરનાં ઈંદ્રોનાં સિંહાસન કંપે છે. તે વખતે ઇંદ્ર મહારાજ અવધિજ્ઞાન વડે જુએ છે. તીર્થંકર ભગવંતનો જન્મ થયો જાણી તરતજ હરિણેગમેષી નામના દેવતા પાસે સુઘોષા નામનો ઘંટ વગડાવે છે, અને બધા દેવોને ખબર આપે છે કે હે દેવો, મહાનુભાવ તીર્થંકર ભગવંતનો જન્મ થએલો છે, માટે સર્વ દેવો જન્મોત્સવ કરવા મેરૂ પર્વત ઉપર આવજો. આમ જે આત્માના જન્મ સમયે સુઘોષા નામનો ઘંટ વાગે છે તેજ ઉત્તમોત્તમ આત્મા નવ અંગે પૂજવા લાયક બને છે.

આવા ઉત્તમોત્તમ આત્માના જન્મની ખબર પડતાની

જન્મોત્સવ કરવા
સાથે ક્રોડો દેવો એકઠા થાય છે, ભગવંતો પરિવારથી પરિવરેલો
માટે મેરૂપર્વત ઉપર જાય છે, તથા ભૂમિતલ ઉપર આવી જે ઠેકાણે
સૌધર્મ ઈંદ્ર દેવલોકમાંથી આત્માનો જન્મ થયો છે ત્યાં જાય છે.
આવા ઉત્તમોત્તમ અને ભગવંતને નમસ્કાર કરી પ્રભુને
અને ત્યાં જઇ માતા માતાને કહે છે કે રત્નકુક્ષીને ધારણ
વધાવે છે, અને પ્રભુની દેવલોકનો શક નામે ઈંદ્ર તમા
કરવાવાળી! હું સૌધર્મ કરવા આવ્યો છું. એ પ્રમાણે ક
પુત્રનો જન્મ મહોત્સવ ભગવંતને ઈંદ્ર મહાર
ભગવંતના પ્રતિબિંબને સ્થાપના કરી સમૂહ સાથે વા
પાંચરૂપે ગ્રહણ કરી અને દેવ દેવીઓના આત્મા ઉત્તમો
ગાજતાં મેરૂ પર્વત ઉપર લાવે છે તેજ નવઅંગે પૂજવા
અર્હંત પરમાત્મા છે અને તેથીજ
બને છે.

આવા આત્માને મેરૂપર્વત ઉપર પાંડુકવનમાં શિલા
સિંહાસન ગોઠવી ત્યાં ઈંદ્ર મહારાજ બેસીને ભગવંતને ખો
ખોળામાં ધારણ કરે છે અને બીજા ત્રેંસઠ ઈંદ્રો ત્યાં
છે. તે ચોસઠ ઈંદ્રો આઠ જાતિના કળશા બનાવી તેની
માગધ વિગેરે ઉત્તમ તીર્થોના સુગંધિત પાણી ભરે છે,
પ્રકારના સુંગધિત ધૂપ ઉવેખે છે અને અચ્યુતેન્દ્ર બીજા
જિનેશ્વર ભગવંતના જન્મ મહોત્સવમાં ગંગા વિગેરે
લાવવા માટે હુકમ કરે છે. ગંગા, માગધ, ક્ષીરસમુ
તીર્થોના પાણી વડે દેવો કળશાઓ ભરી પાછા
સુંગધિત ઔષધિઓ, પુષ્પ ચંગે

દીક્ષા, કેવળજ્ઞાન કલ્યાણકોની રાહ જોતા રહે છે તેજ ઉત્તમોત્તમ આત્મા એકજ નવઅંગે પૂજાવા લાયક છે.

જે આત્માને સંયમ ગ્રહણ કરવાના સમયના એક વર્ષ પહેલાં લોકાંતિક દેવો આવીને અંજલી જોડી વિનંતિ કરે છે કે હે પૂજ્ય ધર્મપંથ દેખાડો અને તે પરમાત્મા પાસે રોજનું એક ક્રોડ આઠ લાખ સોનૈયાનું દાન દેવરાવે છે, તથા કનક, રયણ રૂપા મોતી મુઠ્ઠી ભરી ભરીને સંવત્સરી દાન અપાવે છે અને જગતના દારિદ્ર દુઃખ ઓછા કરે છે તેજ ઉત્તમોત્તમ આત્મા નવઅંગે પુજાવા, પૂજવા લાયક છે.

જે આત્માનો દીક્ષા ગ્રહણ સમય અવધિજ્ઞાનથી જાણી શક્રાદિ ઇંદ્રો પણ પરિવાર સાથે દીક્ષા મહોત્સવ ઉજવવા આવે છે તેજ આત્મા ખરેખર નવઅંગે પૂંજવા પૂજાવા લાયક છે.

વળી તે પરમાત્માને ચારિત્ર ગ્રહણ કરતાં "કરેમિ સામાઇઅ" ઉચ્ચરતા મનઃપર્યવજ્ઞાન ઉત્પન્ન થાય છે માટે તે ઉત્તમોત્તમ આત્માજ નવઅંગે પૂજવા પૂજાવા લાયક છે.

એવા ઉત્તમોત્તમ આત્મામાં જ્યારે સંસારના બીજરૂપ મોહનીય કર્મ સર્વથા નાશ પામે છે કે તરતજ તે જીવના અંતરાય, જ્ઞાનાવરણ અને દર્શનાવરણ એ ત્રણે કર્મો એક સાથે સર્વથા નાશ પામે છે. પ્રભુને કેવળજ્ઞાન ઉત્પન્ન થાય છે કે તરતજ દેવો કેવળજ્ઞાન મહોત્સવ ઉજવવા આવે છે અને દેવો સમવસરણની રચના કરે છે અને એવા ઉત્તમોત્તમ આત્મા અરિહંત પરમાત્માને તીર્થ પ્રવર્તાવવાને વિનંતી કરે છે. માટેજ એવા ઉત્તમોત્તમ આત્માજ એકજ નવઅંગે પૂજવા, પૂજાવા લાયક છે.

એવા ઉત્તમોત્તમ આત્માને સારૂં દેવો સમવસરણની રચના

કરતા તેમના શરીરથી બાર ગણું ઉંચું અશોક વૃક્ષ રચે છે પુષ્પોની વૃષ્ટિ કરે છે, દિવ્ય ધ્વનિથી તેમની દેશનામાં સૂર પૂરે છે, ચામરો વીંઝે છે, બેસવાને માટે રત્નજડિત સુવર્ણનું સિંહાસન રચે છે, મસ્તકની પાછલ તેજને સંવરી લેનાર ભામંડળ રચે છે. (નહિ તો અતિ તેજને લીધે ભગવાનનું મુખ જોઈ શકાય નહિ), દુંદુભિ વગાડે છે અને મસ્તકની ઉપર ત્રણ મનોહર છત્રો રચે છે. આવી રીતે જે આત્માની દેવો સેવા કરે છે તે એક અને એકજ ઉત્તમોત્તમ આત્મા નવઅંગે પૂજવા-પૂજાવા લાયક છે.

આવા ઉત્તમોત્તમ આત્મા અપાયાપગમ નામના અતિશયવાળા હોય છે એટલે જ્યાં જ્યાં વિચરે છે ત્યાં અતિવૃષ્ટિ, અનાવૃષ્ટિ (દુકાળ,) રોગ, મરકી વગેરે અપાયોનો (અનિષ્ટોનો) નાશ થઈ જાય છે. તેઓ જ્ઞાનાતિશયવાળા હોય છે, એટલે સમસ્ત વિશ્વનું સંપૂર્ણ સ્વરૂપ જાણે છે. તેઓ પૂજાતિશયવાળા હોય છે એટલે બળદેવ, વાસુદેવ, ચક્રવર્તી વગેરે મોટા મોટા રાજાઓ તથા ઈન્દ્રો વગેરે પણ તેમની પૂજા કરે છે. અને તેઓ વચનાતિશયવાળા હોય છે, એટલે તેમના કહેવાનો અર્થ દેવ, મનુષ્ય અને પશુ (તિર્યંચ) પણ સમજી જાય છે. આવા અતિશયવાળા ઉત્તમોત્તમ આત્મા એકજ નવ અંગે પૂજવા, પૂજાવા લાયક છે.

એવા ઉત્તમોત્તમ આત્માના નિર્વાણ પછી ઇન્દ્રો જેનો અગ્નિ સંસ્કાર—વિધિ મુજબ કરે છે. એવા ઉત્તમોત્તમ આત્મની દાઢા વિગેરે ઈન્દ્રો લે છે, સ્તુપની રચના કરે છે, નંદીશ્વર યાત્રા પૂર્વક સ્વ સ્વ સ્થાને સૌ સીધાવે છે. એવા ઉત્તમોત્તમ આત્માજ એકજ નવઅંગે પૂજવા-પૂજાવા લાયક છે બાકી બધા છદ્મસ્થો ઓછે વત્તે અંશે રાગ, દ્વેષ, ક્રોધ,

ા, લોભ, કષાયોથી ભરેલા છે.
ર્હંનાદર્હંતાં મનઃ પ્રસાદસ્તતઃ સમાધિશ્ચ;
ઽપિ નિઃશ્રેયસ-મતો હિ તત્પૂજનં ન્યાય્યમ્ ૮.
ર્હંતોની પૂજાથકી મનની પ્રસન્નતા થાય અને તે
પ્રસન્નતા)થી સમાધિ થાય, અને તે થકી વળી મોક્ષપ્રાપ્તિ
કારણથી અરિહંતોનીજ પૂજા કરવી એ યોગ્ય છે. ૮.

પ્રભુ સ્તુતિ.

મૂર્તિ શ્રી પાર્શ્વજિનની, નેત્ર મારાં ઠરે છે; ને આ હૈયું
પ્રભુ ધ્યાન તારૂં ધરે છે, આત્મા મારો પ્રભુ તુજ કને,
હુલસે છે, આપો એવું બળ હૃદયમાં માહરી આશ
છે પ્રતિમા મનોહારિણી દુઃખહરી શ્રી વીરજીણંદની,
છે સર્વદા સુખ કરી, જાણે ખીલી ચાંદની, આ
ા ગુણ ભાવ ધરીને, જે માણસો ગાય છે, પામી સઘળા
જગતના, મુકિત ભણી જાય છે. ૨
ચ્યો શરણે તમારા, જિનવર કરજો, આશપૂરી અમારી,
ભવપાર મારો, તુમ વિણ જગમાં સાર લે કોણ
ાયો જિનરાજ આજે હરખ અધિકથી, પરમ આનંદ–
ાયો તુમ દર્શનાસે ભવભય ભ્રમણા નાથ સર્વે અમારી.૩
રયા હશે પૂજ્યા હશે નિરખ્યા હશે પણ કો ક્ષણે, હે
ધુ ! ચિત્તમાં ધાર્યા નહિ ભકિતપણે; જન્મ્યો પ્રભુ તે
દુઃખપાત્ર હું સંસારમાં, હા ! ભકિત તે ફળતી નથી
શૂન્યાચારમાં ૪

ંકાર બિંદુ સંયુકત, નિત્યં ધ્યાયંતિ યોગિનઃ;
ામદં મોક્ષદં ચૈવ, ૐકારાય નમોનમઃ. ૧
મજ્ઞાન તિમિરાંધાનાં, જ્ઞાનાંજન શલાકયા;
ાત્રમુન્મિલિતં યેન, તસ્મૈ શ્રી ગુરવે નમઃ; ૨

(૧) જલ-પૂજાનો દુહો.

જલપૂજા જુગતે કરો, મેલ અનાદિ વિનાશ; ફલ મુજ હજો, માગો એમ પ્રભુ પાસ. (૧) મેરૂશિખર હો સુરપતિ-મેરૂશિખર નવરાવે. જન્મકાળ જિનવરજી પંચરૂપ કરી ભાવે હો. સુર. ૧. રતન પ્રમુખ અડજાતિ ઓષધિ ચુરણ મિલાવે; ખીર સમુદ્ર તીર્થોદક આણી, ગુણ ગાવે હો. સુર. ૨. એણિપરે જિન પ્રતિમાકો ન્હવ બોધિબીજ માનું વાવે; અનુક્રમે ગુણ રત્નાકર ફરસી ઉત્તમ પદ પાવે હો. સુર. ૩. જ્ઞાન-કલશ ભરી આતમા રસ ભરપૂર; શ્રી જિનને નવરાવતાં, કર્મ હોવે ચક

(૨) (ચંદન પૂજા) શીતલ ગુણ જેહમાં રહ્યો, પ્રભુ મુખ રંગ, આત્મા શીતલ કરવા ભણી, પૂજો અરિહ

નવ અંગના પૂજાના દુહા

જલભરી સંપુટ પત્રમાં, યુગલિક નર પૂજંત; ઋષ અંગુઠડે દાયક ભવજલ અંત. ૧. જાનુબળે કાઉસ્સગ્ગ વિચર્યા દેશ વિદેશ; ખડાં ખડાં કેવળ લહ્યું, પૂજો જાનુ નરે ૨. લોકાંતિક વચને કરી, વરસ્યાં વરસી દાન; કરકાંડે પૂજના, પૂજો ભવી બહુમાન. ૩. માન ગયું દોય અંશે દેખી વીર્ય અનંત; ભુજાબળે ભવજળ તર્યા, પૂજો ખંધ મહ ૪. સિદ્ધશિલા ગુણ ઉજળી, લોકાંતે ભગવંત; વસિયા કારણ ભવી, શિર શિખા પૂજંત. ૫. તીર્થંકર પદ પુન્ય ત્રિભુવન જન સેવંત; ત્રિભુવન તિલક સમા પ્રભુ, ભાલ તિ જયવંત, ૬. સોળ પ્રહોર પ્રભુ દેશના, કંઠે વિવર વર્તુલ; મ ધ્વાનિ સુરનર સુણે, તેણે ગળે તિલક અમૂલ. ૭. હૃદય ક ઉપશમ બળે, બાળ્યા રાગને રોષ; હિમ દહે વનખંડને, હૃ તિલક સંતોષ, ૮ રત્નત્રયી ગુણ ઉજળી, સકલ સુગુણ વિશ્રા

[illegible]

(७) નૈવેદ્ય પૂજા :— અણાહારી પદ મેં કર્યાં, [illegible] ... [illegible] કરી તે લીજીયે, અણાહારી શિવ સંત [illegible]

(८) ફળ પૂજા :— ઇંદ્રાદિક પૂજા ભણી, ફળ લાવે [illegible] ... શિવફળ ત્યાગ.

મંત્ર :— ૐ હ્રીં શ્રીં પરમપુરુષાય પરમેશ્વરાય જન્મ-જરા-મૃત્યુ નિવારણાય શ્રીમતે જિનેન્દ્રાય [illegible]

[illegible]

| મહામંગલરૂપ નવકારમંત્ર સૂત્ર |

નમો અરિહંતાણં ૧. નમો સિદ્ધાણં ૨.
નમો આયરિયાણં ૩ નમો ઉવજ્ઝાયાણં ૪.
નમો લોએ સવ્વસાહૂણં ૫. એસો પંચ-નમુક્કારો
સવ્વપાવપ્પણાસણો ૭. મંગલાણં ચ સવ્વેસિં
પઢમં હવઇ મંગલં ૯.

[પંચિંદિઅ (ગુરૂ-સ્થાપના) સૂત્ર]

પંચિંદિઅ-સંવરણો, તહનવ-વિહ-બંભચેર-ગુત્તિધરો,
ચઉવિહ કસાય-મુક્કો, ઈઅ અઠ્ઠારસ-ગુણેહિં સંજુત્તો. ॥૧॥

પંચ-મહવ્વય-જુત્તો, પંચ-વિહાયાર પાલણ-સમત્થો, પંચ,
સમિઓતિ-ગુત્તો, છત્તીસ ગુણો ગુરુ મજઝ. ॥ ૨ ॥

આનંદઘન ચોવિશી.

શ્રી ઋષભદેવ ભગવાન સ્તવન.

(૧) શ્રી ઋષભદેવ ભગવાન સ્તવન.

ઋષભ જિનેશ્વર પ્રીતમ માહરો રે, ઓર ન ચાહું રે કંત;
રીઝયો સાહેબ સંગ ન પરિહરે રે, ભાંગે સાદિ અનંત. ઋષભ. (૧)
પ્રીત સગાઇ રે જગમાં સહુ કરે રે, પ્રીત સગાઇ ન કોય;
પ્રીત સગાઇ રે નિરૂપાધિક કહી રે, સોપાધિક ધન ખોય. ઋષભ. (૨)
કોઇ કંત કારણ કાષ્ઠ ભક્ષણ કરે રે, મળસું કંતને ધાય;
એ મેળો નવિ કઇયે સંભવે રે, મેળો ઠામ ન ઠાય. ઋષભ. (૩)
કોઈ પતિરંજન અતિ ઘણો તપ કરે રે, પતિરંજન તન તાપ;
એ પતિરંજન મેં નવિ ચિત્ત ધર્યું રે, રંજન ધાતુ મેલાપ. (૪)
કોઈ કહે લીલારે અલખ અલખ તણી રે, લખ પૂરે મન આશ;
દોષ રહિતને લીલા નવિ ઘટે રે, લીલા દોષ વિલાસ. ઋષભ. (૫)
ચિત્ત પ્રસન્ને રે પૂજન ફળ કહ્યું રે, પૂજા અખંડિત એહ;
કપટ રહિત થઇ આતમ અરપણા રે, **આનંદઘન** પદ રેહ. (૬)

પરમાર્થ :— શુદ્ધ ચેતના રૂપ અંતરવૃત્તિ પોતાની શ્રદ્ધા રૂપ સખીને કહે છે, એ પ્રકારે સ્થાપના કરી આનંદઘનજી મહારાજશ્રીએ સ્તુતિ કરવાનો પ્રારંભ કર્યો છે. આ બન્ને શક્તિઓનો આત્મા સાથે તાદાત્મ્ય સંબંધ છે. તેથી ચૈતન્ય-શક્તિ પરમાત્મતાને પામેલા ઋષભદેવ સ્વામિ સાથે પોતાને સંબંધ કેવો છે તે જણાવે છે.

ચેતના :— હું શુદ્ધ આત્મા વિના અન્યને ઇચ્છતી ન[illegible] તેમજ પરમાત્મા ચૈતન્યશક્તિ વિના બીજા પર–પદાર્થોથી પ્રસ[illegible] થતા નથી. જયારથી પર–પદાર્થો તરફથી લક્ષ્ય વિરામ પ[illegible] [illegible] લક્ષ્ય લાગવા રૂપ આત્માનું પ્રવર્ત્તન [illegible]

(૩) કેટલીક સ્ત્રીઓ પતિનો વિયોગ થતાં પતિને મળવા અગ્નિમાં પ્રવેશ કરે છે. અને તેમ કરતાં એમ સમજે છે કે પતિને તુરત મળીશું પણ મળવાનું કામ કેટલું મોહરૂપ ણતી એ મેળાપ સંભવી શકતો નથી.

) કેટલીક સ્ત્રીઓ પતિને પ્રસન્ન કરવાને ઘણા પ્રકારના છે, તેમ વળી શારીરિક કષ્ટોથીજ પતિ પ્રસન્ન થશે, । પતિની પ્રસન્નતા માટે અનેક પ્રકારે શરીર-ક્લેશ ે છે.

આ પ્રકારે પતિને રંજન કરવાનું મેં ચિત્તમાં ગી. પતિને રંજન કરવાનો ઈલાજ તો માત્ર ધાતુમેળાપ તિની મૂળ પ્રકૃતિ સાથે મળવું તેજ છે. નિરંજનરૂપ મૂળ પ્રકૃતિ જે શુદ્ધ આત્મસત્તા તે રૂપ ધાતુ તે મૂળ ી સાથે મેળાપ થવાથી અથવા નિરંજનમાં એકત્વરૂપતા ાનો મેળાપ થવો તેજ પતિરંજન છે, કે જે પ્રમાણે પતિરંજન થવાથી અનંત કાળ સુધી તે કાયમ રહે છે.

) કેટલાકો કહે છે કે આ જગત પરમેશ્વરની લીલારૂપ છે લીલા કળી ન શકાય તેવી છે. પરમેશ્વરજ લોકોના ઓ આશા સંપૂર્ણ કરે છે. આ કહેવું પણ બરાબર મકે દોષરહિત ઈશ્વરમાં લીલા કરવા રૂપ સ્વભાવ ઘટતો ને લીલા કરવી તે તો દોષોની રંગભૂમિ રૂપ છે.

ઓ માત્ર એમજ કહે છે કે કર્તા હર્તા ઈશ્વર છે, આપણે ને આધીન રહેવું, પછી જે થાય તે ખરૂં, તેમને ઉદ્દેશી આ પ્રયોગ છે કે જગત ઈશ્વરે કીધું કરવા કર્યું નથી, ને કે તે ઈશ્વર નહિ. તેથી તમે પોતે પુરૂષાર્થ કરીને પોતે ાવ.

આંખોવાડે કરીને સ્થૂલ જોના જોઇએ તે આંખો કેવી હોવી
તો કે અલૌકિક ચક્ષુઓ જોઇએ એમ સુમતિ ! તું વિચારજે.
ધ્યાનમાં આવશે, આપણા દિવ્ય વિચાર એટલે અલૌકિક દિવ્ય
રૂપ જ્ઞાન ચક્ષુ જોઇએ. બાકી જાતિ, કુળ, વેષ વગેરે પર મમ
રાખનાર કદીપણ ભગવાનનો માર્ગ જાણવાને સમર્થ થનાર ન.

(૩) આપણે જે ક્રિયા કરીએ છીએ તેજ સત્ય છે, બીજા નિહ્નવ છે, મિથ્યાત્વી છે, એવું કહી અન્યની નિંદામાં પ્રવૃત્તિ કરનાર રાગદ્વેષાધીન વૃત્તિથી પ્રવર્તનારે ચલાવેલા ગચ્છો તથા મતોને મૂળ પ્રમાણમાં લઇ, તેવા મતના આગ્રહી એક આચાર્ય પછી બીજા આચાર્ય અને ગુરૂ પછી બીજા ગુરૂથી ચાલતા સંપ્રદાયના ક્રિયાકાંડ એજ ભગવાનનો માર્ગ છે, એમ ધારી પ્રવૃત્તિ કરનારને શ્રી અજિતનાથ ભગવાનનો સત્યમાર્ગ પ્રાપ્ત થતો નથી; અને તે માત્ર અંધપરંપરા પ્રમાણે વર્તી ઇચ્છિત વસ્તુ પ્રાપ્ત કરી શકતા નથી. જો સિદ્ધાન્ત પ્રમાણે ભગવાનનો માર્ગ વિચારીએ છીએ તો, કષાયોનો નાશ કરી આત્મસ્થૈર્ય પ્રાપ્ત કરી ભગવાને વર્તન કર્યું હતું તે પ્રમાણે કષાયોનો નાશ કરવો અતિ કઠણ છે, એટલે આગમ પ્રમાણે ભગવાનનો માર્ગ વિચારતાં તે માર્ગે પ્રવર્ત્તવાનું તો શું પણ પગ મૂકવાનું સામર્થ્ય પણ દેખાતું નથી.

(૪) કલ્પના, તેના વિચારવાથી, શું થાય છે. તો કે વાદ પરંપરા ચાલે છે. પૂર્વ પક્ષ ઉત્તરપક્ષ થયે જાય છે, પણ તે રીતે કોઇ પણ પાર પામી શકતો નથી. વાદનીતિથી એક તર્કમાંથી બીજો તર્ક નીકળ્યાંજ કરે છે.

પામવા યોગ્ય એવી વસ્તુ (જિન માર્ગ) સિદ્ધાન્તોમાં
... કહેનાર પણ જગતમાં વિરલા

ક્વચિત જોવામાં આવે છે. બાકી રાગદ્વેષથી જેમનાં ચિત્ત દુષિ
છે, અને જેઓ મતના આગ્રહ રૂપ ગ્રહથી ગ્રસાયલા છે, તેમ
પાસેથી શાસ્ત્રશ્રવણ કરી ભગવાનનો માર્ગ પામવો તે સર્પ
પાસેથી અમૃત અને મર્કટની પાસેથી સ્થિરતા મેળવવા જેવું

(૫) તત્વ, તેના વિચારવામાં–શોધવામાં દિવ્ય ચક્ષુ
જ્ઞાન ચક્ષુનો, વિરહ પડ્યો છે, બાકી આપણને હાલમાં
વિશેષપણે થતી જ્ઞાનરૂપ સુવાસ, તેનાથી વાસવાળો થ
ય, જ્ઞાન, તેજ અવલંબ રહેલો છે.

(૬) યોગ્ય સમય પ્રાપ્ત થયે, ભગવાનનો માર્ગ
આશાનો આધાર લઈ મારા જેવા આયુષ્ય પૂર્ણ
હે જિનેશ્વર ભગવાન, હે આનંદના સમૂહના
સ્વરૂપ, આપ જાણજો.

(૩) શ્રી સંભવનાથ ભગવાન સ્તવન.

ભવ દેવ તે ધુર સેવો સવે રે, લહિ પ્રભુ સેવન ભેદ
વન કારણ પેહેલી ભૂમિકારે, અભય અદ્વેષ અખેદ. સ
ાય ચંચળતા હો જે પરિણામની રે, દ્વેષ અરોચક ભ
ખેદ પ્રવૃત્તિ હો કરતાં થાકિયે રે, દોષ અબોધ લખાવ.
ચરમાવર્ત્ત હો ચરમ કરણ તથા રે, ભવપરિણતિ પ
દોષ ટલે વળી દ્રષ્ટી ખુલે ભલીરે, પ્રાપ્તિ પ્રવચન વાક.
પરિચય પાતિક ઘાતક સાધુસું રે, અકુશળ અ
ગ્રંથ અધ્યાતમ શ્રવણ મનન કરીરે; પરિશીલન નય હેત
કારણ જોગે હો કારજ નીપજે રે, એમાં કોઈ ન વ
કારણ વિણ કારજ સાધિયે રે, એ નિજ મત
આદરે રે, સેવન અગમ

પરમાર્થ : (૧) હે ભવ્ય પ્રાણીઓ ! જો તમારે તમારું સ્વરૂપ પ્રાપ્ત કરવું હોય તો. (અગણિત અનંત અને અવ્યાબાધ સુખરૂપ મુક્તપણું પ્રાપ્ત કરવું હોય તો) શ્રી સંભવનાથ ભગવાનની પૂજાનું રહસ્ય સમજીને પ્રથમ તેમની સેવા કરો તેમણે પોતાનું સ્વરૂપ જાણ્યું છે. અને તેથી તેમને મુક્તપણું પ્રાપ્ત થયું છે. તમે પણ તેમનું સેવન કરશો તો પોતાનું સ્વરૂપ જાણી મુક્તપણું પામશો. આ ભગવાનની સેવામાં પ્રથમ આત્મામાં અભયપણું, અદ્વેષપણું, અને અખેદપણું એ રૂપ ત્રણ ગુણો પ્રાપ્ત કરવા, અને જ્યારે એ ત્રણ ગુણો આત્મામાં પ્રક થાય, ત્યારે ભગવાનની સેવા કરવાની ભૂમિકાની પહેલી ભૂમિ પ્રાપ્ત થઈ છે. એમ સમજવું.

(૨) પરિણામની ચંચળતા એટલે ચપળપણું તે ભય; અરોચક-ભાવ એટલે મનમાં વસ્તુનું જે અપ્રિય લાગવાપણું અથવા ન રૂચવાપણું તે દ્વેષ, પ્રવૃત્તિ કરતાં અથવા ક્રિયા કરત થાકીયે તે ખેદ આ ત્રણે દોષો સ્વરૂપની અજ્ઞાનતા ઓળખાવે છે.

ભગવાનના ગુણોના વિચારાદિ ચિંતવનમાંથી ચિત્ત ચળી જઈ અન્ય વિષય પર લાગવું તે અથવા ચિત્તની અસ્થિર સ્થિતિ (ચિત્તનું ચાપલ્ય) તે ભય. આવી ભયની સ્થિતિ હોવાથી ધ્યાન થઈ શકતું નથી. માટે ભગવાનની સેવા ઈચ્છનારે, પ્રથમ ચિત્તમાંથી ચાંચલ્યતા દૂર કરી અભય થવું. જ્યારે એક વસ્તુ વારંવાર પ્રાપ્ત થાય છે ત્યારે, અથવા કર્મબંધથી અનાદિથી કષાયની પ્રવૃત્તિ કરતાં પ્રતિકૂળ એટલે શુભ કાર્ય કરવાનું હોય છે ત્યારે તેવું પ્રવર્તન જીવને રૂચતું નથી અને તેથી તેવ પ્રવર્તન ઉપર દ્વેષ થાય છે. અને દ્વેષ થવાથી શુભ ધ્યાન કરત તેના ઉપર અભાવ થવાથી ત્યાંથી ચિત્ત ચળી જાય છે. મા દ્વેષ ત્યાગવા યોગ્ય છે. એટલે ચિત્તમાં સંકલ્પ કરેલા શુ

(૫) કાર્ય કરવામાં કારણ એટલે જેનાથી કાર્ય થઈ શકે તે સાધન મળે તો કાર્ય થાય. એમાં કાંઈ વાદ નથી. પ મેળવ્યા વિના કાર્ય કરવાનું ધારવું, તે માત્ર પોતાના મનન ઉન્માદ એટલે ગાંડાપણું ધારવું, મતલબ કે, તે કારણ મેળવ્ય હોય તોજ કાર્યની સિદ્ધિ થાય. સ્વસ્વરૂપને પ્રાપ્ત કરવા રૂ અથવા મુક્તતા પ્રાપ્ત કરવારૂપ કાર્ય કરવાનું છે. આ કાર્ય પરમેશ્વરના સ્વરૂપ સાથે પોતાના સ્વરૂપનું મળવું થાય તો થાય તેમ છે, અને માટે ભગવાનની સેવા કરવી યોગ્ય છે.

(૬) પૂર્વોક્ત પ્રકારે અભય, અદ્વેષ અને અખેદીપણારૂ પ્રથમ ભૂમિકાવાળી ભગવાનની સેવા, ન સમજાય તેવી અ જેની બીજાને ઉપમા ન આપી શકાય તેવી છે, છતા પ ભોળા લોકો, તે ભગવાનની સેવા સહેલી ધારીને તે કરવા મ છે, એ તેમની કેટલી મોટી ભૂલ છે, તે બતાવવા પૂજ્ય આનંદઘનજી મહારાજશ્રી જેવા મહાત્મા પણ ભગવાન વિનંતી કરી યાચના કરે છે કે હે પ્રભુ ! આ ભવમાં અથ ભવાન્તરમાં પણ આપનો સેવક જે હું, તેને આપની સે આપજો ! અથવા મને આપની સેવા પ્રાપ્ત થજો ! અ ભગવાનની સેવા એકવાર પ્રાપ્ત થઈ તો, મુક્તતાનું કા મળવાથી મુક્તતારૂપ કાર્ય થવામાં સંદેહ નથી; એમ મા હોવાથીજ ભગવાનની પાસે સેવા આપવાની શ્રી આનંદઘન મહારાજે વિનંતી કરી છે. તેથી મહાત્માઓ પાસેથી ભગવાન સેવા જાણી તે પ્રાપ્તકરવાનો મુમુક્ષુજનોએ પ્રયત્ન કરવો યોગ્ય

(૪) શ્રી અભિનંદનજિન સ્તવન

(રાગ :– ધન્યાસિરિ)

અભિનંદન જિન દરિસણ તરસિયે, દરિસણ દુર્લભ દેવ;

મુગ્ધ=ભોળા પ્રાણીઓ.

ભેદ રે જો જઈ પૂછીએ, સહુ થાપે અહમેવ. અભિનંદન (૧)
કરી દરિસણ દોહિલું, નિર્ણય સકલ વિશેષ;
ર્યો રે અંધો કેમ કરે, રવિ શશી રૂપ વિલેખ. (૨)
વાદે હો ચિત્તધરી જોઈએ, અતિ દુર્ગમ નયવાદ;
વાદે હો ગુરુગમ કો નહી, એ સબળો વિખવાદ. અભિનંદન. (૩)
ડુંગર આડા અતિ ઘણા, તુજ દરિસણ જગનાથ;
ઈ કરિ મારગ સંચરૂં, સેંગુ કોઈ ન સાથ. અભિનંદન. (૪)
ણ દરસણ રટતો જો ફરૂં, તો રણરોઝ સમાન;
ને પિપાસા હો અમૃત પાનની, કિમ ભાંજે વિષપાન. (૫)
સ ન આવે હો મરણ જીવન તણો, સીઝે જો દરિસણ કાજ;
રસણ દુર્લભ સુલભ કૃપા થકી, આનંદઘન મહારાજ. (૬)

પરમાર્થ :- (૧) ભવ્ય પ્રાણીઓ અથવા મુમુક્ષુ જનો હમેશા શુદ્ધ માર્ગ પામવાની તીવ્ર અભિલાષાવાળા હોય છે. તે માટે અભિનંદન. ભગવાનનું દર્શન, અર્થાત્ જિન દર્શન પામવાને ઈચ્છે છે. પણ યથાર્થ રીતે જિનદર્શન પ્રાપ્ત થવું અતિ કઠણ છે. જુદા જુદા મતોમાં જઈને જો પૂછીએ છીએ તો, દરેક મતવાળા કહે છે કે, અમારા મતમાંજ યથાર્થ પ્રવૃત્તિ કરવાથી તમને આત્મદર્શન થશે. એમ સૌ પોતાના મતની વિશેષતા સ્થાપન કરે છે.

(૨) સામાન્યપણે મત મતાન્તરોના ભેદોમાંથી આપ
જૈન દર્શનનું પામવું કઠણ છે. તેમ સમસ્ત નય નિક્ષેપા અ
પ્રમાણ આદિથી. વળી ભગવાને ધર્મનું સ્વરૂપ વિશેષ પ્રક
કહેલું છે, તેમ સમકતવું પણ કઠણ છે. સામાન્યપણે
વિશેષ પણે જૈન દર્શનનો નિશ્ચય કરવાનો માર્ગ જો મત
દિયોને પૂછવા ધારીએ તો, મૂળે જન્માંધ અને તેમાં
મદિરા પીધાથી ઉન્મત થએલો માણસ જેમ સૂર્યચન્દ્રનું

(૫) કાર્ય કરવામાં કારણ એટલે જેનાથી કાર્
તે સાધન મળે તો કાર્ય થાય. એમાં કાંઈ વાદ
મેળવ્યા વિના કાર્ય કરવાનું ધારવું, તે માત્ર પોતા
ઉન્માદ એટલે ગાંડાપણું ધારવું, મતલબ કે, જે કાર
હોય તોજ કાર્યની સિદ્ધિ થાય. સ્વસ્વરૂપને પ્રાપ્ત
અથવા મુક્તતા પ્રાપ્ત કરવારૂપ કાર્ય કરવાનું છે. આ
પરમેશ્વરના સ્વરૂપ સાથે પોતાના સ્વરૂપનું મળવું
થાય તેમ છે, અને માટે ભગવાનની સેવા કરવી યો

(૬) પૂર્વોક્ત પ્રકારે અભય, અદ્વેષ અને અ
પ્રથમ ભૂમિકાવાળી ભગવાનની સેવા, ન સમજાય
જેની ખીજને ઉપમા ન આપી શકાય તેવી છે,
ભોળા લોકો, તે ભગવાનની સેવા સહેલી ધારીને તે
છે, એ તેમની કેટલી મોટી ભૂલ છે, તે બતાવવા
આનંદઘનજી મહારાજશ્રી જેવા મહાત્મા પણ
વિનંતી કરી યાચના કરે છે કે હે પ્રભુ ! આ ભ
ભવાન્તરમાં પણ આપનો સેવક જે હું, તેને આ
આપજો ! અથવા મને આપની સેવા પ્રાપ્ત
ભગવાનની સેવા એકવાર પ્રાપ્ત થઈ તો, મુક્તત
મળવાથી મુક્તતારૂપ કાર્ય થવામાં સંદેહ નથી;
હોવાથીજ ભગવાનની પાસે સેવા આપવાની શ્રી
મહારાજે વિનંતી કરી છે. તેથી મહાત્માઓ પાસેથી
સેવા જાણી તે પ્રાપ્તકરવાનો મુમુક્ષુજનોએ પ્રયત્ન કર

(૪) શ્રી અભિનંદનજિન સ્તવન

(રાગ :– ધન્યાસિરિ)

અભિનંદન જિન દરિસણ તરસિયે, દરિસણ દુર્લભ

(૫) કાર્ય કરવામાં કારણ જોઈએ જેનાથી કાર્ય થઈ શકે તે સાધન મળે તો કાર્ય થાય. એમાં કાંઈ વાદ નથી. જો મેળવ્યા વિના કાર્ય કરવાનું ધારવું, તે માત્ર પોતાના મતનો ઉન્માદ એટલે ગાંડપણ ધારવું, મતલબ કે. તે કારણ મેળવ્યું હોય તોજ કાર્યની સિદ્ધિ થાય. સ્વસ્વરૂપને પ્રાપ્ત કરવા રૂપ આત્માના મુક્તતા પ્રાપ્ત કરવારૂપ કાર્ય કરવાનું છે. આ કાર્ય તો પરમેશ્વરના સ્વરૂપ સાથે પોતાના સ્વરૂપનું મળવું થાય તોજ થાય તેમ છે, અને માટે ભગવાનની સેવા કરવી યોગ્ય છે.

(૬) પૂર્વોક્ત પ્રકારે અભય, અદ્વેષ અને અખેદીપણારૂપ પ્રથમ ભૂમિકાવાળી ભગવાનની સેવા, ન સમજાય તેવી અને જેની કીમતને ઉપમા ન આપી શકાય તેવી છે, છતાં પણ ભોળા લોકો, તે ભગવાનની સેવા સહેલી ધારીને તે કરવા માંડે છે, એ તેમની કેટલી મોટી ભૂલ છે, તે બતાવવા પૂજ્ય શ્રી આનંદઘનજી મહારાજશ્રી જેવા મહાત્મા પણ ભગવાનને વિનંતી કરી યાચના કરે છે કે હે પ્રભુ ! આ ભવમાં અથવા ભવાન્તરમાં પણ આપનો સેવક જે હું, તેને આપની સેવા આપજો ! અથવા મને આપની સેવા પ્રાપ્ત થજો ! આ ભગવાનની સેવા એકવાર પ્રાપ્ત થઈ તો, મુક્તતાનું કારણ મળવાથી મુક્તતારૂપ કાર્ય થવામાં સંદેહ નથી; એમ ખાત્રી હોવાથીજ ભગવાનની પાસે સેવા માગવાની શ્રી આનંદઘનજી મહારાજે વિનંતી કરી છે. તેથી મહાત્માઓ પાસેથી ભગવાનની સેવા જાણી તે પ્રાપ્ત કરવાનો મુમુક્ષુજનોએ પ્રયત્ન કરવો યોગ્ય છે

(૪) શ્રી અભિનંદનજિન સ્તવન

(રાગ :– ધન્યાશિરિ)

અભિનંદન જિન દરિસણ તરસિયે, દરિસણ દુર્લભ દેવ;

મુગ્ધ=ભોળા પ્રાણીઓ

(૫) "દર્શન દર્શન" આ શબ્દ માત્ર જો હું બોલતો ફરૂં, જંગલી રોઝ જનાવરની ઉપમાને પામું. પણ તેથી કંઈ પનું દર્શન પ્રાપ્ત થઇ શકે નહિ. જેની અમૃત પીવાની ા હોય, તે ઝેર પીધે શી રીતે તૃપ્ત થાય ?

(૬) હે પ્રભુ ! જો આપનું દર્શન પ્રાપ્ત થાય તો મરણનો ં જીવનનો (જન્મનો) ત્રાસ ન આવે. જો કે પૂર્વોક્ત પ્રકારે ર્શન પામવું કઠણ છે, તો પણ માત્ર આપની કૃપાથી દર્શન ૃપ્ત થાય તેમ છે. (માટે હે આનંદઘન પ્રભુ ! મને આપનું ર્શન પ્રાપ્ત કરાવો !)

(૫) શ્રી સુમતિનાથ ભગવાન સ્તવન.

(રાગ :- વસંત તથા કેદારો)

સુમતિ ચરણકજ આતમ અરપણા, દરપણ જિમ અવિકાર; સુગ્યાની
મતિ તરપણ બહુ સંમત જાણીયે; પરિસર પણ સુવિચાર, સુગ્યાની. (૧)

ત્રિવિધ સકલ તનુધર ગત આતમા, બહિરાતમ ધુરિ ભેદ; સુગ્યાની
બીજો અંતર આત્મા તીસરો, પરમાતમ અવિચ્છેદ. સુગ્યાની. (૨)

આતમ બુદ્ધે કાયાદિક ગ્રહ્યો, બહિરાતમ અઘરૂપ; સુગ્યાની
કાયાદિકનો સાખી ધર રહ્યો, અંતર આતમ રૂપ સુગ્યાની. (૩)

જ્ઞાનાનંદે હો પૂરણ પાવનો, વરજિત સકલ ઉપાધિ; સુગ્યાની
અતિંદ્રિય ગુણ ગણ મણિ ꖦઆગરૂ, ઈમ પરમાતમ સાધ. સુગ્યાની. (૪)

બહિરાતમ તજી અંતર આતમા, રૂપ થઇ થિર ભાવ; સુગ્યાની
પરમાતમનું હો આતમ ભાવવું, આતમ અરપણ દાવ. સુગ્યાની. (૫)

આતમ અરપણ વસ્તુ વિચારતાં, ભરમ ટળે મતિદોષ; સુગ્યાની
પરમ પદારથ સંપત્તિ સંપજે, **આનંદઘન** રસ પોષ. સુગ્યાની.(૬)

ꖦઆગર-ખાણ

મમતાથી ઉત્પન્ન થએલી તૃષ્ણાને વારે. અનેક વસ્તુઓના સંબંધથી સુખની કલ્પના કરવારૂપ બુધ્ધિની ભ્રાન્તિ ટળી જાય; ને એ રીતે અંતર આત્મપણું પ્રાપ્ત થતાં કહેલા પ્રકારે આત્મામાં પરમાત્માનું ભાવવું થવાથી આત્મા પરમાત્મા રૂપ થાય અને તેથી આનંદરસના સમૂહની પુષ્ટિરૂપ જે પરમપદાર્થ અનિર્વચનીય મુક્તતા-અથવા મોક્ષ, તે ઉત્પન્ન થાય, પ્રાપ્ત થાય. માટે આત્મઅર્પણરૂપ વસ્તુ વિચારવા યોગ્ય છે.

(૬) શ્રી પદ્મપ્રભ ભગવાન સ્તવન.

[રાગ :- મારુ તથા સિંધુઓ.]

પદ્મપ્રભ જિન ! તુજ મુજ આંતરૂ રે, કિમ ભાગે ભગવંત ?
કરમ વિપાકે કારણ જોઈને રે, કોઈ કહે મતિમંત. પદ્મપ્રભ. [૧]

પયઈ ઠિઈ અણુભાગ પ્રદેશથી રે, મૂળ-ઉત્તર બહુ ભેદ;
ઘાતી અઘાતી હો બંધોદય ઉદીરણા રે, સત્તા કર્મ-વિછેદ.
પદ્મપ્રભ..... ....[૨]

કનકોપલવત્ પયડિ પુરુષતણી રે, જોડી અનાદિ સ્વભાવ;
અન્ય સંજોગી જિહાં લગે આતમા રે, સંસારી કહેવાય.
પદ્મપ્રભ..... ....[૩]

કારણ જોગે હો બાંધે બંધને રે, કારણ મુગતિ મુકાય;
આશ્રવ સંવર નામ અનુક્રમેરે, હેય ઉપાદેય સુણાય. પદ્મપ્રભ. [૪]

યુંજન કરણે હો અંતર તુજ પડ્યો રે, ગુણ કરણે કરી ભંગ;
ગ્રંથ ઉક્તે કરી પંડિતજન કહ્યો રે, અંતર ભંગ સુઅંગ.
પદ્મપ્રભ..... ....[૫]

તુજ મુજ અંતર ભાંજસે રે, વાજસે મંગલ તૂર;
જીવન-સરોવર અતિશય વાધશે રે, આનંદઘન રસપુર, પદ્મપ્રભ. [૬]

અનુભાગ :– રસ, કર્મનું જોર.

પ્રદેશ :– કર્મસમુદાયનો વિભાગ, સ્થિતિ અને રસ, એ
અપેક્ષા વિના કર્મપુદ્ગલના દળનું જે ગ્રહણ તે પ્રદેશ.

કર્મબંધના ચાર પ્રકારો જાણવા. તેનાં મૂળ આઠ ભેદ, અને
ર ભેદ ૧૫૮ કર્મ પ્રકૃતિના જાણવા.

આ મૂળ આઠ ભેદોમાં જ્ઞાનાવરણીય, દર્શનાવરણીય, મોહ-
ય અને અંતરાય. આ ચારે આત્મગુણનો ઘાત કરનાર હોવાથી
મને "ઘાતી" એવી સંજ્ઞા આપેલી છે. આ સિવાયના વેદનીય,
યુ, નામ અને ગોત્ર એ ચારેને "અઘાતી" નામ શાસ્ત્રમાં
ાપેલું છે.

આ સિવાય આત્માના શુભાશુભ અધ્યવસાયથી કર્મફળનું
હણ થાય છે. જ્યારે પ્રકૃતિ સ્થિતિ, અનુભાગ અને પ્રદેશથી
ર્મ બંધાય છે, ત્યારે તેને બંધ કહેવો.

આ બાંધેલા કર્મો જ્યારે ફળ આપે છે, ત્યારે કર્મનો
ઉદય છે એમ કહેવાય છે.

જ્યારે કર્મો ફળ આપવાને પ્રવર્તેલા ન હોય ત્યારે સ્વસ્થ
બેઠેલા સિંહને શિકારીઓ જેમ છેડીને યુદ્ધ માટે પ્રવર્તાવે છે,
તેમ કર્મોને ફળ આપવા પ્રવર્તાવવાં અથવા કર્મોને નિવૃત કરવા
માટે ભોગવી લેવાને પ્રેરણા કરી સન્મુખ કરવાં તેને ઉદીરણા
કહે છે.

જ્યારે કર્મો ફળ આપવાને ન પ્રવર્ત્યાં હોય અને તેમને
તેમ કરવાની પ્રેરણા પણ ન થઈ હોય, તેવી સ્થિતિમાં રહેલાં
અને ફળ આપવાની શકિતવાળાં કર્મોની સ્થિતિ તે "સત્તા"
કહેવાય છે.

સ્તુતિ કરતાં પરમાત્મપણું પામવાના ઈચ્છુક એવા શ્રી આનંદ
ઘનજી મહારાજશ્રી પ્રશ્ન કરે છે કે, ભગવાનપણું ભગવ
અને હું સરખા છતાં ભગવાન કૃતકૃત્ય થઈ જન્મ મરણના ભય
મુક્ત અનંત શક્તિ પામ્યા અર્થાત પરમાત્મપણું પામ્યા, અ
હું તો જેવો ને તેવો ભવભ્રમણ કરતો રહ્યો. ભગવાનની અ
મારી વચ્ચે જે અંતર પડ્યો છે, તે કઈ રીતે ભાંગે ? એ
કે હું પરમાત્મપણું કઈ રીતે પામું ? હે પ્રભુ પરમેશ્વ
તમારા અને મારા વચ્ચે જે અંતર પડ્યો છે, તે શી રી
ભાંગે ? ત્યારે કારણ ઉપરથી કાર્યનું અનુમાન કરનાર, એ
કોઈ બુદ્ધિવાન આ પ્રશ્નનો એવો ઉત્તર આપે છે કે, કર્મ
વિપાક થયે છતે તમારું અને ભગવાનની વચ્ચેનું અંતર ?
જાય, એટલે કે જ્યાં સુધી મિથ્યાત્વ, અવિરતિ, કષાય ર
યોગ હોય ત્યાં સુધી કર્મબંધ છે. અને ભગવાનને પૂર્વ
ચારે કર્મબંધનનાં કારણો નથી. તેથી જ્યારે તમારાં જ્ઞાનાવરણ
આદી બાંધેલાં કર્મોનો ક્ષય થશે, અને નવાં કર્મો બાંધવ
કારણો નાશ પામશે, અને ત્યારે જ તમારા અને ભગવાન
વચ્ચેનો અંતર ભાંગી જશે.

(૨) પયઈ=પ્રકૃતિ, કર્મની ફળ આપવાની જૂદી જૂદી શ
પ્રમાણે તેમાંના જૂદા જૂદા પ્રકાર થાય છે.

ઠિઈ=સ્થિતિ, કર્મનો બંધ રહેવાનો કાળ. કોમળ અથ
તીવ્ર આદિ અધ્યવસાય વિશેષથી ગ્રહણ કરેલાં કર્મદળો જે
અધ્યવસાયથી ગ્રહણ થયાં હોય તેવા પ્રમાણમાં રહી શકે
જેમકે તીવ્ર અધ્યવસાય વા પરિણામથી બંધાએલા કર્મની સ્થિ
એટલે કાળમાન લાંબું હોય છે.

મળે તો કર્મબંધ નથી. જેનાથી કર્મ બંધ થાય એવા કારણોનું મ આશ્રવ છે, તે હેય એટલે તજવા જોગ છે. અને જેનાથી ર્મ બંધ થતો અટકે તેનું નામ સંવર છે, અને તે ગ્રહણ કરવા ાગ્ય છે. તેથી આ હેય અને ઉપાદેયના વિવેક પૂર્વક વર્તન ાય તો શ્રી પદ્મપ્રભ ભગવાનનું અને તમારૂં અંતર ભાંગે.

(૫) આત્માનો કર્મ સાથે સંબંધ કરવારૂપ ક્રિયાને મુંજન ારણ કહે છે. અને અનાદિકાળથી તે ક્રિયા કરતો થકો આત્મા કર્મબંધ કર્યો કરે છે, તેથી તે મુક્ત થઈ શકતો નથી. આત્માના જ્ઞાન અને દર્શનાદિ ગુણો છે તે ગુણ–કરણે એટલે આત્મા કેવળ ગુણ–રૂપ, જ્ઞાન દર્શન રૂપ થઈ જાય, અથવા ગુણોમાં આચરણ કરે તો, જ્ઞાન દર્શન તે આત્મા, અને આત્મા તે જ્ઞાનદર્શન, એમ કાર્યકારણ–ભાવના અભેદોપચારીપણાથી આત્મા શુદ્ધ જ્ઞાન દર્શનમય થાય; અને ભગવાન સાથેનો અંતર ભાંગે. ભગવાન સાથે અંતર ભાંગવાનો આજ સારો ઉપાય છે. પંડિતોએ, જ્ઞાની પુરૂષોએ સિદ્ધાન્તો અને ગ્રંથોના પ્રમાણ સહિત આ ઉપાય શ્રી આનંદઘનજી મહારાજને કહ્યો.

(૬) જ્યારે પૂર્વોક્ત પ્રકારે આત્મા ગુણ કરણે પ્રવૃત્તિ કરશે ત્યારે મારા અંતરમાંથી ધ્યાતા અને ધ્યેયરૂપ જે ભિન્નપણું છે, તે ટળશે. એટલે પ્રભુ કે જે મારે હાલ ધ્યેય છે, તેમાં હું તદાકાર થઈશ. એટલે પછી પ્રભુ સાથે મારે જૂદાપણું રહેશે નહીં. આ ધ્યાતા ધ્યેયની ઐકયતા થતા અંતરમાં પ્રકટેલો "અનાહત નાદ" સર્વ પ્રકારનાં માંગલિક વાજાંના નાદનો આનંદ આપે છે. અને આવું થવાથી મૂળ સ્વભાવે જીવ જ્ઞાનમય છતાં, જ્ઞાનાવરણીથી જે હાલ અંતૂ કિંચિત્ રસવાળો થઈ એ જીવરૂપ સરોવર શુષ્ક દેખાય છે, તે જીવન સરોવર જ્ઞાનાવરણ ટળી

પૂર્વોક્ત કર્મોનાં પ્રકૃતિ, સ્થિતિ, અનુભાગ અને પ્રદેશ તેમના મૂળ : તે ઉપરાંત બંધ તથા ઘાતી, અઘાતી, તેમજ બંધ ઉદય, ઉદીરણા અને સત્તા એ પ્રકારનાં કર્મોથી સમસ્ત પ્રાણી જગતને નિબિડ એટલે જુદા થવાપણું થયું છે, અથવા સમસ્ત કર્મો જેમનાથી જુદાં થયાં છે, એવા શ્રી મહાવીર ભગવાનને અને તમારો, અંતર ભાંગવાનો માર્ગ પણ તેજ છે એટલે ભગવાનની સાથેનો અંતર જો તમારે ભાંગવો હોય તો, સમસ્ત પ્રકારનાં કર્મોનો વિચ્છેદ કરવો જોઈએ.

[૩] કનક-સોનું. ઉપલ-પથ્થર. વત-પેઠે, પ્રમાણે. જેમ અનાદિકાળથી ખાણમાં પાષાણ સાથે સુવર્ણનો સંયોગ છે તેમ પ્રકૃતિ પુરુષનો સંયોગ અથવા જીવ અને કર્મનો સંયોગ અનાદિ કાળથી છે. જ્યાં સુધી અન્ય સંયોગી એટલે કર્મોનો સંબંધવાળો આત્મા હોય છે, ત્યાં સુધી તે સંસારી કહેવાય છે

[૪] મિથ્યાત્વ, અવિરતિપણું, કષાય અને યોગ,, એ ચાર કારણોથી કર્મબંધ થાય છે. જ્યાં સુધી ભગવાને કહેલ તત્વોમાં રુચી નથી, અથવા શરીરાદિકથી ભિન્ન સ્વકર્મ કર્તા તથા ભોક્તા આદિ લક્ષણોવાળો આત્મા છે. એમ જાણ્યું અને અનુભવ્યું નથી, ત્યાં સુધી મિથ્યાત્વ છે. અને આવું મિથ્યાત્વ હોવાથી જે જે પ્રવૃત્તિ થાય, તે આત્માને બંધન કરવા રૂપજ થાય છે.

મિથ્યાત્વનો અભાવ અથવા ભગવાનના વચન પર શ્રદ્ધા, અથવા આત્મતત્વની યથાસ્થિત ઓળખાણ અથવા જડ ચૈતન્યની ઓળખાણ અને આત્માના અનુભવ તે સમ્યકત્વ. ઈચ્છાનો ત્યાગ તે વિરતિપણું અને કષાયનો ત્યાગ તે અકષાયપણું. આ મુક્તતા પ્રાપ્ત કરવાનાં કારણો છે. એ કારણો

ના સુમતિરૂપ કલના એટલે સ્ત્રીને ઉદ્દેશીને આ સ્તવનનો ભ કરે છે. શ્રી સુપાર્શ્વનાથ ભગવાનને અમો વંદના કરીએ એ. શા માટે ? તો કે સુખ એટલે સમાધિ-શાતા, તથા પત્તિ એટલે આત્માની ઋદ્ધિ, તે મેળવવાને કારણે-માટે, વાન કેવા છે ? તો કે ક્રોધાદિક કષાયોના નાશથી થએલી ન્તતા રૂપ, અમૃત, તેનો સમુદ્ર, અને સંસાર, તે રૂપ સમુદ્ર માં પૂલ જેવા છે.

(૨) આ જગતમાં પ્રાણી માત્રને અનેક પ્રકારના ભયો કે છે. પણ તેમાં નીચે જણાવ્યા પ્રમાણે મુખ્ય સાત ભયો કામ, ક્રોધ, મદ, હર્ષ, રાગ, દ્વેષ અને મિથ્યાત્વ. આ સાત યોના ટાળનાર છે. આ અવસર્પિણીમાં થએલાં ચોવીસ ર્થંકર ભગવાનોમાં આ શ્રી સુપાર્શ્વનાથ ભગવાન સાતમા . હે ભવ્ય પ્રાણીઓ ! બહિરાત્મપણું તજવા માટે મનથી વેધન થઈ મનની એકાગ્રતાએ આ પ્રભુના ચરણકમલનું ાસેવન કરો.

(૩) આ શ્રી સુપાર્શ્વનાથ પ્રભુની આરાધના કરવાનું જ્યારે હેવામાં આવે ત્યારે શ્રી સુપાર્શ્વનાથ પ્રભુમાં, આ ગાથામાં જે ામો કહ્યાં છે, તે તમામ નામોની સત્તા છે, એટલે શિવપણું કર્મોપદ્રવ નિવારક], શંકરપણું [સુખનાકર્તા], જગદીશ્વરપણું જગતના સ્વામી ઐશ્વર્યવાન], ચિદાનંદ [જ્ઞાનાનંદરૂપ], ભગવાનપણું, જિનપણું, અરિહંતપણું, તીર્થંકરપણું અને જ્યોતિસ્વરૂપપણું તેમનામાં અર્થથી છે. તેથી આ ભગવાન આરાધ્ય છે.

(૪) સર્વ બહિરાત્માઓથી પ્રભુનું સ્વરૂપ જાણી શકાતું નથી, તેથી પ્રભુ અલખ છે. કર્મરૂપ લેપનું પદ પ્રભ ઉપર

આત્મા સુમતિરૂપ લલના એટલે સ્ત્રીને ઉદ્દેશીને આ સ્ત
પ્રારંભ કરે છે. શ્રી સુપાર્શ્વનાથ ભગવાનને અમો વંદના
દીગો, શા માટે ? તો કે સુખ એટલે સમાધિ-શાતા,
સંપત્તિ એટલે આત્માની ઋદ્ધિ, તે મેળવવાને કારણે
ભગવાન કેવા છે ? તો કે ક્રોધાદિક કષાયોના નાશથી
તતા રૂપ, અમૃત, તેનો સમુદ્ર અને સંસાર, તે રૂ
ાં પૂલ જેવા છે.

(૨) આ જગતમાં પ્રાણી માત્રને અનેક પ્રકાર
રહે છે. પણ તેમાં નીચે જણાવ્યા પ્રમાણે મુખ્ય
. કામ, ક્રોધ, મદ, હર્ષ, રાગ, દ્વેષ અને મિથ્યાત્વ.
ોના ટાળનાર છે. આ અવસર્પિણીમાં થએલાં
ીર્થંકર ભગવાનોમાં આ શ્રી સુપાર્શ્વનાથ ભગવાન
કે. હે ભવ્ય પ્રાણીઓ ! બહિરાત્મપણું તજવા મ
સાવધાન થઈ મનની એકાગ્રતાએ આ પ્રભુના
આરાધન કરો.

(૩) આ શ્રી સુપાર્શ્વનાથ પ્રભુની આરાધના કર
કહેવામાં આવે ત્યારે શ્રી સુપાર્શ્વનાથ પ્રભુમાં, આ
નામો કહ્યાં છે, તે તમામ નામોની સત્તા છે, એટ
[કર્મોપદ્રવ નિવારક], શંકરપણું [સુખનાકર્તા],
[જગતના સ્વામી ઐશ્વર્યવાન], ચિદાનંદ [
ભગવાનપણું, જિનપણું, અરિહંતપણું, તીર્થં
જ્યોતિસ્વરૂપપણું તેમનામાં અર્થથી છે. તેથી
આરાધ્ય છે.

(૪) સર્વ બહિરાત્માઓથી પ્રભુનું સ્વરૂપ
... આવણ છે. કર્મરૂપ લેપનું

વિકારો તેથી રહિત આ પ્રભુ છે. એમના યોગો અબાધિત છે.
એટલે ભગવાન અબાધિત યોગી છે.

(૬) પરમત્વ એટલે આત્મ દ્રવ્યની સર્વોત્કૃષ્ટતા, તેને આ
શ્રી સુપાર્શ્વનાથ ભગવાન પામ્યા છે. માટે દરેક આત્માએ તથ
રૂપ થવા પ્રયત્ન કરવો.

(૭) વિધિ-વિધાતા. પ્રભુ સેવાથી થએલા શુભબંધ અને
સેવાથી થએલા અશુભ બંધ પ્રમાણે પ્રાણીઓ સુખદુઃખ પ
છે. માટે પ્રભુજ નિમિત્ત કારણ રૂપ વિધાતા છે. વિરંચિ-પર
માત્રનું સ્વરૂપ બતાવવાથી ભગવાન તેના કર્તા છે. વિશ્વંભ
સંસારીજીવોની તૃષ્ણાને તોડવાના આધાર રૂપ છે, તેથી વિ
ભરૂ છે. હૃષીક એટલે ઇંદ્રિઓ, તેમને વશમાં રાખનાર હો
ભગવાન હૃષીકેશ કહેવાય છે. અઘહર-પાપોને હરે. પૂર્વે થ
બંધ પણ પ્રભુ સેવ્યાથી નષ્ટ થાય છે, આ લીલા થઈ જાય
તેથી તે "અઘમોચન ધણી" છે. વળી મુક્તિ એટલે મ
પરમપદે પહોંચવામાં પ્રભુ સાથી છે. તેથી "મુક્તિ પર
સાથ" એવા ભગવાન શ્રી સુપાર્શ્વનાથને જાણવા.

(૮) અભિધા-અનેક નામોને. ધરે-ધારણ કરે. અ
સુપાર્શ્વનાથ ભગવાનમાં ઉપર દર્શાવ્યા પ્રમાણે અનેક
નામો છે. આ પ્રભુના નામોની સત્તા જાણવી અથવા બી
પ્રભુને ઓળખવા એ વિચાર અનુભવગમ્ય છે. તેનો જો સ
અનુભવ થાય તોજ સમજાય તેવો છે. જેમને આ અનુ
વિચાર આત્મામાં જાણવામાં આવ્યો, તેને પછી શો
નથી, આત્માનંદ પ્રકટે છે, અને તેનો આખો અવતાર
થાય છે. મતલબ કે, જીવન મુક્તિના સુખને અનુભવે

... ચંદ્રપ્રભ ભગવાનનું સ્તવન

(રાગ : કેદારો. ગોડી)

દેખણુ દેરે સખી મુને દેખણુ દે, ચંદ્રપ્રભુ મુખચંદ; સખી.
ઉપશમ રસનો કંદ, સખી. ગત કલિમલ દુખદંદ. સખી.
સેવે સુરનરઇંદ. સખી——૧

સુહમ નિગોદે ન દેખીઓ, સખી. બાદર અતિહિ વિશેસ; સખી.
પુઢવી આઉ ન લેખિયો, સખી. તેઉ વાઉ ન લેસ. સખી-૨

વનસ્પતિ અતિ ઘણ દિહા, સખી. દીઠો નહિ દીદાર; સખી.
બિતિ ચઉરિંદિ જળલીહા, સખી. ગત સન્ની પણ ધાર. સખી-૩

સુર તિરી નિરય નિવાસમાં, સખી. મનુજ અનારજ સાથ; સખી.
અપજ્જતા પ્રતિભાસમાં, સખી. ચતુર ન ચઢીઓ હાથ. સખી-૪

ઈમ અનેક થળ જાણીએ, સખી. દરિસણ વિણુ જિનદેવ; સખી.
આગમથી મતિ આણીએ, સખી. કીજે નિરમળ સેવ. સખી-૫

નિરમળ સાધુ ભગતિ લહી, સખી. યોગ અવંચક હોય; સખી.
ક્રિયા અવંચક તિમ સહી, સખી. ફળ અવંચક જોય. સખી-૬

પ્રેરક અવસર જિનવરૂ, સખી. મોહનીય ક્ષય જાય; સ
કામિત પૂરણ સુરતરૂ, સખી. **આનંદઘન** પ્રભુ પાય. સખી

પરમાર્થ (૮) : ૧. આત્મા શુદ્ધ ચૈતન્ય શક્તિને કહે કે મને જોવા દે ચંદ્રપ્રભુ ભગવાનના મુખરૂપી ચંદ્રને જોવા આ શ્રી ચંદ્રપ્રભુ ભગવાનનું મુખ કેવું છે? તે કહે છે રાગદ્વેષ રહિત પણાથી ઉત્પન્ન થએલો જે શાન્તરસ, તેના કંદ સરખું (કંદની ઉપમા એટલા માટે આપી કે જેમ કંદમાંથી અને અંકુરો ઉત્પન્ન થાય છે, તેમ ભગવાનનું જે મુખ છે, તે શાન્ત રસના અંકુરોને ઉત્પન્ન કરવાને મૂળરૂપ જણાએલું છે.)

...ની જેઓમાંથી ભાગ અને દુઃખનો ઉદ ગયો છે. એટલે ...થી જેમાં શુદ્ધ ભાગ રહ્યું નથી. તેમજ દુઃખનો ઉદ ...રહેલો નથી, એવું નિર્મળ છે. તે શ્રી ચંદ્રપ્રભ ભગવાનનું ...મુખ જોવા દે.

(૨) મેં સૂક્ષ્મ નિગોદમાં પ્રભુનું મુખ દીઠું નથી. બાદર ...દમાં પણ ભગવાનનું મુખ દીઠું નથી. પૃથ્વીકાય, જળ ...થા અપકાય, ત્યાં પણ જોયા નહિ. તેજસ્કા નહિ. અગ્નિકાય ...ને વાઉકાય ત્યાં પણ જોયા ... પ્રભુનું મુખ દીઠું નહિ. ...થી હવે મને ભગવાનનું મુખ જોવા દે.

(૩) વનસ્પતિનું શરીર ધારણ કરી મેં ઘણો કાળ વ્યતીત કર્યો. પણ ત્યાં જ્ઞાન અને ચક્ષુને અભાવે પ્રભુનું મુખ દીઠું નથી. સ્પર્શેન્દ્રિય અને રસેન્દ્રિયવાળું અળશીયાં, કૃમિ વગેરેનું શરીર પામ્યો. તેમજ સ્પર્શેન્દ્રિય, રસેન્દ્રિય અને ઘ્રાણેન્દ્રિયવાળું કીડી, માંકડ વિગેરેનું શરીર હું પામ્યો. અને ત્યાં પણ ચક્ષુને અભાવે મેં પ્રભુનું મુખ દીઠું નહિ. ત્યાર પછી સ્પર્શેન્દ્રિય, રસેન્દ્રિય, ઘ્રાણેન્દ્રિય અને ચક્ષુરિન્દ્રિયવાળું વીંછી, ભમરા વગેરેનું ચૌરિન્દ્રિય શરીર પામ્યો, ત્યાં પણ પ્રભુનું મુખ દીઠું નહિ. ...પણામાં આવ્યો છતાં પ્રભુનું મુખ (સ્વરૂપ) કેમ દીઠું નહીં? એમ પૂછવામાં આવે તો મનને અભાવે પ્રભુને ઓળખવા માટે પૂરું જ્ઞાન નહોતું, તેથી પ્રભુનું મુખ દીઠું નહિ. અને પાણીમાં કાઢેલી સીંદરીથી પાણીના જેમ વિભાગ થતા નથી, અને સીંદરી કાઢવાનો શ્રમ ફોગટ જાય છે, તેમ મને ચક્ષુ તો મળ્યાં, પણ પ્રભુનું મુખ દીઠા વિના ફોગટ ગયાં. વળી અસંજ્ઞી પંચેન્દ્રિયપણામાં મનના અભાવે પ્રભુનું દર્શન થઈ શક્યું નહિ. તેથી હે શુદ્ધ ચેતના! મને પ્રભુનું મુખકમળ જોવા દે.

(રાગ : કેદારો.)

પાય નમીને, શુભ કરણી એમ કીજે રે;
અંગ ધરીને, પ્રહ ઉઠી પૂજીજે રે. સુ૦૧

ભાવ ધરીને, હરખે દેહરે જઈએ રે;
ગમ સાચવતા, એક મના ધુરિ થઈએ રે. સુ૦૨

વાસ સુગંધી, ધૂપ દીપ મન સાખી રે;
દ સુણી ઇમ, ગુરુ મુખ આગમ ભાખી રે. સુ૦૩

ય ભેદ સુણીજે, અનંતરને પરંપર રે;
ત પ્રસન્ની, મુગતિ સુગતિ સુર મંદિર રે. સુ૦૪

પ પહેવા, ગંધ નૈવેદ્ય ફળ જળ ભરી રે;
ી અડવિધ, ભાવે ભવિક શુભ ગતિ વરી રે. સુ૦૫

વીસ પ્રકારે, અઠોત્તર શત ભેદે રે;
વિધિ નિરધારી, દોહગ દુરગતિ છેદે રે. સુ૦૬

ત્તી પૂજા, ઉપશમ ખીણ સયોગી રે;
મ ઉત્તરાધ્યયણે, ભાખી કેવળ ભોગી રે. સુ૦૭

ભેદ સુણીને, સુખદાયક શુભ કરણી રે;
શે તે લેશે, આનંદઘન પદ ધરણી રે. સુ૦૮

] ૧. શ્રી સુવિધિનાથ ભગવાનને પગે લાગીને
થાય અથવા જે ક્રિયા કરવાથી શુભગતિ થાય
તેમ કહીએ છીએ. અતિશય ઉલ્લાસ શરીરમાં
વારમાં ઉઠીને ભગવાનની પૂજા કરવી.

—શરીરથી અથવા પાત્રથી ભાવથી અથવા મનના

ધેલા ભોગવવાનાં કર્મો બાકી હશે, તો બીજા ભવમાં દેવપણું
અથવા મનુષ્યપણું પામી, ધર્મનું આરાધન કરી મુકત થશે.
ભગવાનની પૂજાનું આ પરંપર ફળ જાણવું]

૫. આમાં ત્રણ અંગ પૂજા કહી છે, જળ, ગંધ અને ફુલની
તથા ધુપ, દીપ, અક્ષત, ફળ અને નૈવદ્યની તે અગ્રપૂજા છે. અંગ-
પૂજા અને અગ્રપૂજા એ બન્ને મળીને કુલ આઠ પ્રકાર પૂજાના
ય છે. અને એ આઠ પ્રકારે જે ભવ્ય પ્રાણીઓ સારો ભાવ રાખી
ગવાનનું પૂજન કરે છે, તે સારી ગતિ પામે છે અને પરંપ-
ાએ યાવત્ મુકત પણ થઈ શકે છે.

૬. સત્તર પ્રકાર, એકવીસ પ્રકાર અને એકસો આઠ પ્રકારે
અંગ-અગ્રપૂજા થાય છે. ભાવપૂજા અનેક પ્રકારે થાય છે. જે
જિનેશ્વર ભગવાનની અંગપૂજા, અગ્રપૂજા અને ભાવપૂજા કરશે,
તેને તે દુર્ગતિને છેદ કરનારી અને શુભગતિ અપાવનારી થશે.

૭. ચોથો ભેદ તે પ્રતિપત્તી પૂજા [એટલે કે, પોતાનું સ્વરૂપ
અંગીકાર કરવું તે રૂપ] [આ પૂજા કયારે થાય ? તો કે] અગી-
આરમે ગુણસ્થાનકે આત્મા હોય, એટલે મોહ ઉપશાન્ત થયો
હોય ત્યારે, તથા બારમે ગુણસ્થાનકે ક્ષીણ મોહ થયો હોય ત્યારે,
તથા તેરમે ગુણસ્થાનકે સયોગશુદ્ધતા પામેલા ચૈતન્યને માત્ર યોગ
રહેલા હોય તેવી દશામાં, આ પડિવત્તી પૂજા થઈ શકે. આ
ચાર પ્રકારની પૂજા ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રમાં કહી છે. કેવલ્યજ્ઞાનવાન
એવા ભગવાને કહી છે.

૮. પૂર્વે કહ્યા તેમ, પૂજાના બહુ પ્રકારો સાંભળીને, મોક્ષ
આપનારી શુભ ક્રિયા, જે ભવ્ય પ્રાણી કરશે તે પામશે. [શું
તો કે] આનંદના સમૂહની ધરણી એટલે મોક્ષ પામશે.

ભંગી જાણવી–"વક્તા, મૌની, અવક્તા, અમાની.

જ્ઞાનવાનને જ્યારે કોઈ પદાર્થ જાણવો હોય ત્યારે ગ તે તરફ મૂકવો પડે, તો જ પદાર્થોનું જ્ઞાન થાય કેવલજ્ઞાનવાન હોવાથી ઉપયોગ મૂક્યા વિના સ્વરૂપ જાણી શકે છે. તેથી તેઓ અનુપયોગી છે.

છતાં પણ કેવળજ્ઞાનના ઉપયોગ સાથે કેવળદર્શ-પયોગ હોય છે, માટે ઉપયોગી પણ છે. આ બન્ને ને દર્શનને લઈને ભિન્ન થયા છે.

ગ રુંધન થયા પછી જ્ઞાનનો તેમ જ દર્શનનો નુપયોગ કરવાનું પ્રયોજન હોતું નથી, તેથી ઉપરના ભિન્ન એવા ત્રીજા ગુણની સંભાવના થાય છે.

માણે પાંચ ત્રિભંગી પ્રભુમાં જ સંભવી શકે છે. યાદિક પૂર્વે કહી તે, તથા બીજી બહુ પ્રકારની મનને ચમત્કાર પમાડે છે. અને તે આશ્ચર્યકારી જુદા જુદા પ્રકારોની છે. વળી જેમનામાં તે ત્રિભંગીઓ કેવળજ્ઞાન, કેવળદર્શનને આશ્રયે હોય છે, તે મોક્ષપદ પામે છે.

૧) શ્રી શ્રેયાંસનાથ ભગવાનનું સ્તવન

[રાગ : ગોડી]

જિન અંતરજામી, આતમરામી નામી રે;
ત પૂરણ પામી, સહજ મુગતિ ગતિ ગામી રે. શ્રી૦ ૧
રી ઇંદ્રિય રામી, મુનિગણ આતમરામી રે;
જે આતમરામી, તે કેવળ નિઃકામી રે. શ્રી૦ ૨
જે કિરિયા સાધે, તેહ અધ્યાતમ લહિયે રે;
કરી ચઉગતિ સાધે, તે ન અધ્યાતમ કહીયે રે. શ્રી૦ ૩

અવ્યક્તિ રૂપ એક ગુણ જાણવો. આ રીતે શક્તિ, અ
અશક્તિ, અને અવ્યક્તિ રૂપ ત્રિભંગી થઈ.

વળી ત્રણે ભુવનના પ્રાણીઓ એટલે ઇંદ્ર આદિકોને
પ્રભુ પૂજનિક છે. તેથી પ્રભુમાં ત્રિભુવનની પ્રભુતા છે. તે
પ્રભુ પાસે કાંઈ પણ પરિગ્રહ રૂપ ગ્રંથી નથી; એટલે
નિર્ગ્રંથ છે. એમ બન્ને ગુણો પ્રભુમાં છે. ત્રિભુવનની પૂજ્યત
ઇચ્છા પ્રભુને નથી. તેમજ નિર્ગ્રંથપણે ફરવાની ઇચ્છા
પ્રભુને નથી. તે ઉપર જણાવેલા બન્ને ગુણોથી વિલક્ષણ અત્રિ
ભુવન પૂજ્યતા અને અનિર્ગ્રંથતા રૂપ ત્રીજો ગુણ પણ પ્રભુમાં
એટલે આ પણ ત્રિભંગી થઈ.

[illegible] પરસ્પર વિરોધિ ગુણોનો પણ સંયોગ પ્રભુમ
[illegible] છે, તેથી આ પરસ્પર સંયોગ ન બને, તેના ગુણોની
[illegible] એ ત્રિભંગી થઈ.

ત્રણે અધ્યાત્મનો ત્યાગ કરો. જેમાં સમસ્ત ક્રિયાઓમાં આત્મા મુખ્યતાએ વર્તે અને આત્મસ્વરૂપ પ્રાપ્તિને માટે જ ક્રિયા હોય, તેને ભાવ અધ્યાત્મ જાણવો. અને તે ભાવ અધ્યાત્મથી આત્મ-ગુણ સધાય છે. માટે તે ભાવ અધ્યાત્મ સાથે પ્રીતિ કરો. અર્થાત્ ભાવ અધ્યાત્મને સાધો.

(૫) અધ્યાત્મ શબ્દનો અર્થ સાંભળીને, આત્મામાંથી વિકલ્પપણાથી રહિત થઈને એટલે એક શુદ્ધ આત્મા સિવાયના વિકલ્પ માત્રને દૂર કરીને નિર્વિકલ્પપણું સ્વીકારજો. અર્થ વગરનો ફક્ત અધ્યાત્મ શબ્દ નામ માત્રથી અધ્યાત્મ, તેમાં ખરાપણું હોય પણ, ને નહિ પણ હોય, એમ વિકલ્પ–શક–શંકા રહેલી છે, માટે તે જાણી કરીને–ચોક્કસ રીતે તેના ખરાખોટાપણાનો નિશ્ચય મેળવી કરીને ત્યાર બાદ જ તેને છોડી દેવું કે ગ્રહણ કરવું, તેની ધારણા કરજો.

(૬) ખરેખર અધ્યાત્મી પુરુષો તે જ કે જેઓ મૂળ વસ્તુ આત્મતત્ત્વની યથાર્થતા, તેના વિચારનાર હોય, બાકી મૂળ વસ્તુના વિચારહીન નામ માત્રથી અધ્યાત્મી બની બેઠેલા લોકો, નક્કીપણે સમજો કે લબાડ છે. માટે યથાર્થપણે જે પુરુષો તત્ત્વ જણાવે–સમજાવે, તે જ પુરુષો આનંદથી ભરપુર રહેલ જે જિનેશ્વર ભગવાન તેનો માર્ગ તેમાં વસનાર અથવા વાસિત થએલા જાણવા.

(૧૨) શ્રી વાસુપૂજ્ય ભગવાનનું સ્તવન

[રાગ : ગોડી તથા પરજીઓ]

વાસુપૂજ્ય જિન ત્રિભુવન સ્વામી, ઘનનામી પરનામી રે;
નિરાકાર સાકાર સચેતન, કરમ કરમ ફળ કામી રે. વાસુપૂજ્ય૦૧
નિરાકાર અભેદ સંગ્રાહક, ભેદ ગ્રાહક સાકારો રે;
દર્શન જ્ઞાન દુભેદ ચેતના, વસ્તુ ગ્રહણ વ્યાપારો રે. વાસુપૂજ્ય૦૨

એ નાગો છે.

(૩) આત્મામાં કર્તાપણાનાં પરિણામો માત્ર વ્યાપીને રહેલાં છે, અને આવા પરિણામોથી જીવ જે કરે, અથવા જીવથી જે ક્રિયા કરાય તે કર્મ કહેવાય છે. નિશ્ચય નયથી આત્મામાં કર્તાપણું નથી.

નયવાદે આત્મા એક અને અનેકરૂપ કહેવાય છે. પણ હે મનુષ્ય ! તું નિશ્ચય નયનું આલંબન ગ્રહણ કરી, તે પ્રમાણે શુદ્ધતા પ્રાપ્ત કરવા પ્રવર્ત, એટલે તું ભગવાનનું પદ પામીશ, અને શુદ્ધ આત્માપણું પણ પ્રાપ્ત કરીશ.

(૪) જ્યારે ચૈતન્યમાં નિશ્ચય નયથી કર્તાપણું નથી, ત્યારે સુખદુઃખ એ શું છે? એમ શંકા થાય, તેનું સમાધાન છે. સુખદુઃખ એ માત્ર કર્મનાં ફળો છે. આ કર્મનું કર્તાપણું ઉપરની ગાથામાં કહ્યું તેમ નિશ્ચય નયથી આત્મામાં નથી પણ વ્યવહારથી વ્યાપીને રહેલું છે, અને તેથી નિશ્ચય નય પ્રમાણે આત્મામાં સુખદુઃખપણું નથી, પણ આત્મા આનંદમય છે. તેથી જિનેશ્વર ભગવાન કહે છે કે આવી ઉપચારિક અત્યંત સુખ અને દુઃખની દશામાં પણ ચૈતન્ય જે છે, તે ચેતનતા ચૂકતો નથી. ચૈતન્યતા ચૈતન્યરૂપ જ રહે છે. કહ્યું છે કે "ધર્મી અપને ધર્મકું, ન તજે તીનો કાલ; આત્મા ન તજે જ્ઞાન ગુણ, જડ ક્રિયાકી ચાલ" ૧. આ પ્રમાણે આત્મા પોતાની ચૈતન્યતા જ્ઞાનગુણને તજતો નથી, અને જ્યારે સમય પ્રાપ્ત થાય છે, ત્યારે વિભાવનો ત્યાગ કરી, સ્વભાવમાં પ્રવૃત્તિ કરી આત્મા પોતાનું પદ પ્રાપ્ત કરે છે.

(૫) અદલ બદલ થતાં છે, કોણ ? તો કે જ્ઞાન રહેલું છે ક્રિયાનું ફળ અવશ્ય થનાર જ છે; ત્યારે ક્રિયાના ફળનું જ્ઞાન રૂપે ચેતનાવંત આત્મા કહેવાય છે. માટે કર્મ ફળ શાંત પણે ભોગ-

[illegible]

(૧૩) શ્રી વિમલનાથ ભગવાનનું સ્તવન

(રાગ . [illegible])

દુઃખ દોહગ દૂરે ટળ્યાં રે, સુખ સંપદશું ભેટ;
ધીંગ ધણી માથે કિયો રે, કુણ ગંજે નર ખેટ, વિમલ જિન
દીઠા લોયણ આજ, મારા સિધ્યા વાંછિત કાજ. વિમલ જિન
ચરણ કમળ કમળા વસે રે, નિર્મળ થિર પદ દેખ;
સમળ અથિર પદ પરિહરે રે, પંકજ પામર પેખ. વિમલ જિન

મુજ મન તુજ પદ પંકજે રે, લીણો ગુણ મકરંદ;
રંક ગણે મંદર ધરા રે, ઈંદ્ર ચંદ્ર નાગેંદ્ર. વિમલ જિન
સાહેબ સમરથ તું ધણી રે, પામ્યો પરમ ઉદાર;
મન વિસરામી વાલહો રે, આતમનો આધાર. વિમલ જિન

દરિસણ દીઠે જિનતણો રે, સંશય ન રહે વેધ;
દિનકર કરભર પસરતાં રે, અંધકાર પ્રતિષેધ. વિમલ જિન૦ ૫
અમિય ભરી મૂરતિ રચી રે, ઉપમા ન ઘટે કોય;
શાંત સુધારસ ઝીલતી રે, નિરખત તૃપ્તિ ન હોય. વિમલ જિન૦ ૬
એક અરજ સેવક તણી રે, અવધારો જિન દેવ;
કૃપા કરી મુજ દીજિયે રે, આનંદઘન પદ સેવ. વિમલ જિન૦ ૭

પરમાર્થ ૧૩ :– (૧) મેં શ્રી વિમલનાથ ભગવાનનાં દર્શન કર્યાં, તેથી મને પોતાનામાં આત્મત્વ ભાસ્યું. અને તેથી

અજ્ઞાનથી હું જે અનેક કલ્પનાઓ કરી દુઃખી થતો હતો, તે
અજ્ઞાન મટવાથી દુઃખ અને દુર્ભાગ્ય પણ દૂર થયાં. આમ થવાથી
મને મારામાં અનંત અવ્યાબાધ સુખ ભાસ્યું, અને આત્મસં
પદાથી મારો મેળાપ થયો. જેમના દર્શન માત્રથી આમ બન્યું
તેમનું શરણું લેવું યોગ્ય ધારીને આ પ્રભુના હું દાસ થયે
એટલે પ્રભુને મેં મારે માથે ધણી કર્યા છે, તેથી નટખટ-હલ
પુરુષોનો અથવા કષાયાદિ કોનો મને ભય નથી, કેમકે તે
મને ગાંજી જાય તેમ નથી. મારે માથે સમર્થ પ્રભુ છે.

(૨) કાદવથી જેની ઉત્પત્તિ છે એવું મેલવાળું અને આ
કાળમાં જેનો નાશ થઈ જાય છે એવા કમળ પુષ્પનો ત્
કરી, લક્ષ્મી ભગવાનના ચરણ કમળ કે જે કર્મરૂપ રજથી ર
છે તેમ જ જેમને આત્મપદ પ્રાપ્ત હોવાથી અવિનાશી સ્થિ
પ્રાપ્ત થઈ છે, તેમાં લક્ષ્મી વાસ કરે છે.

(૩) જ્યારે પ્રભુના અનંતજ્ઞાનાદિ ગુણોનું જ્ઞાન થ
તેમનામાં ચિત્ત લાગે છે, ત્યારે બીજી બધી વસ્તુઓ તુચ્છ
છે; અને મન એવું મોટું થાય છે કે તે કોઈપણ ના
વસ્તુને તુચ્છ ગણે છે. તે જ વાત ગાથામાં બતાવી છે કે,
મનરૂપી ભમરો આપના પદ પંકજના ગુણથી તેમાં લી
ગયો છે, તેથી મને મેરુ પર્વતની સુવર્ણમય ભૂમિ તેમ
ચંદ્ર અને નાગેંદ્ર વિગેરે રંક જેવા લાગે છે.

(૪) હે પરમેશ્વર! તમે મારા શક્તિવાન સ્વામી
જેમના જેવા બીજા કોઈ દાતાર નથી એવા તમો છો
ભગવાન સ્વરૂપની પ્રાપ્તિ કરાવનારા છો. એવા તમે
મળ્યા છો. વળી આપ મારા મનને સ્થિર થવાના
એટલે વિસામાની જગ્યા રૂપ છો. મનને પ્રભુમાં સ્થિર
તે વિરામ પામી શકે છે. અન્ય પદાર્થોમાં સ્થિરતા પ

ખીજા પદાર્થ ઉપર જાય છે. તેથી પ્રભુ જ ખરેખરા વિસામા તુલ્ય છે. અને એ જ હેતુથી પ્રભુ મને વહાલા તે પ્રભુ મારા આત્માના આધારરૂપ છે. આવા પ્રભુને હું છું, મને આવા પ્રભુ મળ્યા છે.

(૫) જેમ સૂર્યના કિરણોનો પ્રસાર થતાં અંધઃ પામે છે, તેમ પ્રભુના દર્શનથી પોતામાંથી અનાત્મપણું દૂર થાય છે. અને પોતાને પોતાનું સ્વરૂપ સ્પષ્ટ સમજાય છે. પોતાનું સ્વરૂપ સમજવાથી પોતાની અને પ્રભુના સ્વરૂપની ઐક્યતા ભાસે છે. તેથી મનનો સંશય નાશ પામી કોઈ પણ પ્રકારનો વેધ એટલે વાંધો રહેતો નથી. અને કેવળ મન નિઃસંશયપણાને પ્રાપ્ત થઈ ઉત્તરોત્તર પરમાનંદનો અનુભવ લેવા સમર્થ થાય છે.

(૬) રાગદ્વેષ જવાથી અને સમપરિણામીપણું પ્રાપ્ત થવાથી પ્રગટ થએલો એવો જે શાન્ત નામનો નવમો રસ તેમાં જાણે સ્નાન કરતી ન હોય અને જાણે અનુપમ અમૃતની જ બનેલી ન હોય, એવી ભગવાનની મૂર્તિ જોતાં મને તૃપ્તિ થતી નથી; તદાકાર થવાનું સ્થાન એ ભગવાનની મૂર્તિ છે, તેથી તેની તુલના કોઈનાથી થાય તેમ નથી.

(૭) હે, પ્રભુ ! મારી એટલે આપના સેવકની એક વિનતી છે, તે આપ સ્વીકારો અને કૃપા કરીને મને આપ આનંદના મહાસાગર છો, તો આપના ચરણ કમળની સેવા આપો. જેનાથી મારા કર્મરૂપ શત્રુના ભય દૂર થયા છે, એવા પ્રભુના ચરણકમળની સેવાજ મારે જોઈએ છે, અને તે હું માગું છું. માટે હે પ્રભુ ! આપ મારા પર પ્રસન્ન થઈ આપના ચરણકમળની સેવા [illegible] મારી એક અરજ સ્વીકારો.

(૧૪) શ્રી અનંતનાથ ભગવાનનું સ્તવન

(રાગ : રામગિરિ કડખાની દેશી)

ધાર તરવારની સોહલી, દોહલી, ચૌદમા જિનતણી ચરણ સેવા;
ધાર પર નાચતા દેખ બાજીગરા,
સેવના ધાર પર ન રહે દેવા. ધાર............(૧)

એક કહે સેવિયે વિવિધ કિરિયા કરી, ફળ અનેકાંત લોચન ન દેખે;
ફળ અનેકાંત કિરિયા કરી બાપડા,
રડવડે ચાર ગતિમાંહિ લેખે. ધાર............(૨)

ગચ્છના ભેદ બહુ નયણ નીહાલતાં તત્ત્વની વાત કરતાં ન લાજે;
ઉદર ભરણાદિ નિજ કામ કરતા થકા,
મોહ નડિયા કળિકાળ રાજે. ધાર............(૩)

વચન નિરપેક્ષ વ્યવહાર જૂઠો કહ્યો, વચન સાપેક્ષ વ્યવહાર સાચો;
વચન નિરપેક્ષ વ્યવહાર સંસાર ફળ,
સાંભળી આદરી કાંઈ રાચો, ધાર............(૪)

દેવ ગુરુ ધર્મની શુદ્ધિ કહો કેમ રહે, કેમ રહે શુદ્ધ શ્રદ્ધા ન આણો;
શુદ્ધ શ્રદ્ધા ન વિણુ સર્વ કિયા કરે,
છાર પર લીંપણું તેહ જાણો. ધાર............(૫)

પાપ નહીં કોઈ ઉત્સૂત્ર ભાષણજીસો, ધર્મ નહીં કોઈ જગ સૂત્ર સરિખો;
સૂત્ર અનુસાર જે ભવિક કિરિયા કરે,
તેહનું શુદ્ધ ચારિત્ર પરિખો. ધાર............(૬)

એહ ઉપદેશનો સાર સંક્ષેપથી, જે નરા ચિત્તમાં નિત્ય ધ્યાવે;
તે નરા દિવ્ય બહુકાળ સુખ અનુભવી,
નિયત **આનંદઘન** રાજ પાવે. ધાર............(૭)

પરમાર્થ (૧૪)

(૧) ઉપરના સ્તવનમાં ભગવાનની પાસે પૂજ્ય શ્રી આનંદઘનજી મહારાજે ભગવાનના ચરણ કમળની સેવા માગી છે.

મતવાદીઓના મતના મમત્વ વિના આગમ-પરંપરા
પ્રવૃત્તિ કરવી, એટલે શુદ્ધ દેવ-ગુરુ અને ધર્મની
કરી શ્રદ્ધાને શુદ્ધ કરવી. એવી રીતનો ઉપદેશનો જે
સ્તવનમાં કહેલો છે તે સારને જે પુરુષો અને સ્ત્રીઓ
ચિત્તમાં હંમેશા ધારણ કરશે, તેઓ ઘણા કાળ સુધી
-શાતાવેદનીયનો અનુભવ કરી નક્કી મોક્ષસુખ પામશે

(૧૫) શ્રી ધર્મનાથ ભગવાનનું સ્તવન

(રાગ : ગોડી-સારંગ)

નેશ્વર ગાઉં રંગસું, ભંગ મ પડશો હો પ્રીત, જિનેશ્વ
નમંદિર આણું નહીં,
એ અમ કુલવટ રીત જિનેશ્વર. ધરમ....(

મ કરતો જગ સહુ ફીરે, ધરમ ન જાણે હો મરમ, જિને
નેશ્વર ચરણ ગ્રહ્યા પછી,
કોઈ ન બાંધે હો કર્મ. જિનેશ્વર. ધરમ....

અંજન જો સદ્ગુરુ કરે, દેખે પરમ નિધાન, જિને
યન નીહાળે જગધણી,
મહિમા મેરુ સમાન, જિનેશ્વર. ધરમ...

દોડત દોડત દોડિઓ, જેતી મનની રે દોડ, જિને
પ્રતીત વિચારો ઢૂકડી,
ગુરુ ગમ લેજો રે જોડ, જિનેશ્વર. ધરમ...

ગી કિમ પ્રીતિ પરવડે, ઉભય મલ્યાં હોય સંધિ, જિ
રાગી હું મોહે ફંદીઓ,
તું નીરાગી નિરબંધ, જિનેશ્વર. ધરમ

મ નિધાર પ્રગટ મુખ આગળે, જગત ઉલંઘી હો જાય, જિ
તિ વિના જુઓ જગદીશની,
... આંધ પલાય, જિનેશ્વર. ધ મ

સદ્ગુરુથી મેળવેલી જ્ઞાનદૃષ્ટિથી હૃદયમાં વિચાર કરી પોતાનાં શરીરમાં રહેલું આત્મતત્ત્વરૂપ નિધાન પામી શકતા નથી.

(૭) જગદીશ કેવા છે ? તો કે મેલ વિનાના શ્રેષ્ઠ ગુણોવાળાં જે રત્નો તેનું ઉત્પત્તિનું સ્થાન જે રોહણાચલ પર્વત તેના જેવા છે. વળી સાધુ પુરુષોના મનરૂપી જે માન સરોવર તેમાં હંસ પક્ષી જેવા છે. વળી તે શહેર, તે વખત, તેમનાં માતા-પિતા, કુળ અને વંશને ધન્ય છે કે જેમાં પૂર્વોક્ત જગદીશ્વર ઉત્પન્ન થયેલા હોય છે.

(૮) સાધુ ઓના મનરૂપી ભ્રમર હાથ જોડીને કહે છે : યશા નામવાળા આનંદઘનના સમૂહરૂપ પ્રભુ ! આ પૂર્વે કહેલી મારી સેવકની વિનંતિ સ્વીકારો અને મને આપના ચરણ કમળની પાસે રહેવાનું સ્થાન આપો. અર્થાત આપ જેમ કર્મ મર્મ નાશ કરી લોકાગ્રે સ્થિત થયા છો, તેમ મને પણ

વિસંવાદ જેહમાં નહીં, શબ્દ તે અર્થ સંબંધિ રે;
ગ નયવાદ વ્યાદ વ્યાપી રહ્યો, તે શિવસાધન સંધિ રે. શાં૦ ૬
ધે પ્રતિષેધ કરી આતમા, પદારથ અવિરોધ રે;
ણુવિધિ મહાજને પરિગ્રહ્યો, ઇસ્યો આગમે બોધ રે. શાં૦ ૭
જન સંગતિ પરિહરી, ભજે સુગુરુ સંતાન રે;
ગ સામર્થ્ય ચિત્ત ભાવજો, ધરે મુગતિ નિદાન રે. શાં૦ ૮
ન અપમાન ચિત્ત સમ ગણે, સમ ગણે કનક પાષાણ રે;
દક નિંદક સમ ગણે, ઇસો હોય તું જાણ રે. શાં૦ ૯
ર્વ જગજંતુને સમ ગણે, ગણે તૃણ મણિ ભાવ રે,
ક્તિ સંસાર બેહુ સમ ગણે, મુણે ભવજળનિધિ નાવ રે. શાં૦ ૧૦
ાપણો આતમ ભાવ જે; એક ચેતના ધાર રે;
વર સવિ સાથ સંયોગથી, એહ નિજ પરિકર સાર રે. શાં૦ ૧૧
ભુ મુખથી એમ સાંભળી, કહે આતમરામ રે;
ાહરે દરિસણે નિસ્તર્યો, મુજ સિધ્યાં સવિ કામ રે. શાં૦ ૧૨
અહો અહો હું મુજને કહું, નમો મુજ નમો મુજ રે;
અમિત ફળ દાન દાતારથી, જેહની ભેટ થઈ તુજ રે. શાં૦ ૧૩
શાંતિ સ્વરૂપ સંક્ષેપથી, કહ્યો નિજ પર રૂપ રે;
આગમ માંહે વિસ્તર ઘણો, કહ્યો શાંતિ જિન ભૂપ રે. શાં૦ ૧૪
શાંતિ સરૂપ એમ ભાવશે, ધરી શુદ્ધ પ્રણિધાન રે;
આનંદઘન પદ પામશે, તે લહેશે બહુ માન રે. શાં૦ ૧૫

પરમાર્થ (૧૬) ૧ હે શાંતિનાથ ભગવાન ! તથા હે
સ્વર્ગલોક, મૃત્યુલોક અને પાતાલલોકના રાજા ! મારી એક વિનંતિ
સાંભળો. આપનું સ્વરૂપ અથવા શાંતતા અથવા જે શાંતસ્
તેનું સ્વરૂપ હું કેવી રીતે જાણી શકું ? મારા મનવડે તેની કેવ
રીતે પરીક્ષા કરી શકું ? તે આપ કૃપા કરી મને કહે

શકું ? મારા મનવડે તેની કેવી રીતે પરીક્ષા કરી શકું ! આપ કૃપા કરી મને કહો.

(૨) હે આત્મા ! તને ધન્ય છે કેમકે જેને પ્રથમ ગાથ કર્યો છે તેવો પ્રશ્ન કરવાને અવકાશ છે, જિજ્ઞાસા છે. મન ધીરજ રાખીને સાંભળો, શાંતિનાથ ભગવાને જે પ્રમાણે શાંત સ્વરૂપ કહ્યું છે તે.

(૩) અવિશુદ્ધ એટલે નઠારા, અને સુવિશુદ્ધ એટલે વિ પ્રકારે સારા એવા શ્રી જિનેશ્વર ભગવાને જે ભાવો કહેલા છે ભાવોને તેવી જ રીતે માનવા, તે શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુના ચરણે પહેલી સેવા છે. અથવા તે પહેલું શાંતિપદ છે, તેને આત્મા–હે ભવ્ય ! તું સેવ.

(૪) જિનેશ્વર ભગવાને કહેલાં શાસ્ત્રોના જાણનાર, શુદ્ધ ગુરુ અને ધર્મની શ્રદ્ધાવાળા, જેમની ક્રિયા કેવળ નવાં ક બંધને રોકવારૂપ છે તેવા, વળી ગુરુપરંપરાથી પ્રાપ્ત થ પ્રવૃત્તિ પ્રમાણે પ્રવર્તનાર, હંમેશા બીજાને ન ઠગનાર, સ્વસ આત્મજ્ઞાનને ધારણ કરનાર, એવા ગુરુ જોઈએ.

(૫) બીજી સઘળી ઉપાધિને છોડી દઈને તેવા ગુરુ ખ આધારને ગ્રહણ કરે છે. તમોગુણવાળી ક્રોધી પ્રકૃતિનો કરે છે. અને મનોહર એવી સત્વગુણ વાળી દયામય પ્ર ભજે છે.

(૬) ફળનો સંશય અથવા ફળની તકરાર ફળસંબંધિ વાંધો જેમાં ન હોય, વળી શબ્દો અર્થવાળા અથવા અર્થના સંબંધવાળા હોય, વળી જૈન શાસ્ત્રોમાં માનેલ મુખ્ય ઓછામાં ઓછા જે સાત નયો, તેઓનું જે કથન, તેમાં વ્યાપી રહેલો ઉપદેશ જેનો હોય, તે ઉપદેશ મોક્ષ મેળવવામ સંધિ કરવા જેવો જાણવો.

ની વાસર વસતી ઉજડ, ગયણ પાયલે જાય;
પ ખાય ને મુખડું થોથું,
એહ ઓખાણો ન્યાય. હો કુંથુ.......૨

ગતિ તણાં અભિલાષી તપિયા, જ્ઞાન ને ધ્યાન અભ્યાસે;
યરીકું કાંઈ એહવું ચિંતે,
નાખે અવળે પાળે હો કુંથુ.......૩

ાગમ આગમ ધરમને હાથે, નાવે કિણ વિધ આંકું;
કેહાં કણે જો હઠ કરી હડકું,
તો વ્યાલ તણી પરે વાંકું. હો કુંથુ.......૪

ે ઠગ કહું તો ઠગતો ન દેખું, શાહુકાર પણ નાહિં;
ર્વ માંહે ને સહુથી અળગુ,
એ અચરિજ મનમાંહિ. હો કુંથુ.......૫

ે જે કહું તે કાન ન ધરે, આપ મતે રહે કાલો;
ુર નર પંડિત જન સમજાવે,
સમજે ન મારો સાલો. હો કુંથુ.......૬

મેં જાણ્યું એ લિંગ નપુંસક, સકળ મરદને ઠેલે;
બીજી વાતે સમરથ છે નર,
એહને કોઈ ન ઝેલે. હો કુંથુ.......૭

મન સાધ્યું તેણે સઘળું સાધ્યું, એહ વાત નહીં ખોટી;
એમ કહે સાધ્યું તે નવિ માનું,
એ કહી વાત છે મોટી. હો કુંથુ.......૮

મનડું દુરારાધ્ય તેં વશ આણ્યું; આગમથી મતિ આણું;
આનંદઘન પ્રભુ માહરું આણો,
તો સાચું કરી જાણું. હો કુંથુ.......૯

પરમાર્થ ૧૭ :- (૧) હે કુંથુનાથ પ્રભુ! આપની સાથે મારું મન મેળવવાની મારી ઇચ્છા છે, પણ પરમાત્મપણું પામેલા શુદ્ધ પરમાત્મા એવા આપની સાથે તે જોડાતું નથી. હું જેમ જેમ મહેનત કરી મનને વશ રાખવા પ્રયત્ન કરું છું તેમ તેમ તે દૂર જાય છે, એટલે અન્ય વિષયોમાં પ્રવેશ કરે છે.

(૨) રાત્રિએ, દિવસે, જ્યાં માણસો વસતા હોય તેવી જગ્યામાં, જ્યાં કોઇ રહેતું ન હોય તેવી ઉજ્જડ જગ્યામાં, આકાશમાં, અને પાતાળમાં મન જાય છે, પણ કંઈ વળતું નથી. આ ઉપરથી, વખતે કોઈ એમ અનુમાન કરે કે "ફરે ત ચરે" તેમ મનને વિષયોનો આનંદ મળતો હશે તો તેમ પણ નથી; જેમ કોઈ માણસને યા પશુને સર્પ કરડે છે ત્યારે તેને "સાપે ખાધો" એમ કહેવાય છે, પણ તેથી સર્પની ક્ષુધા નિવૃત થતી નથી; તેમ તેના મ્હોંમાં પણ કંઈ આવતું નથી. તેમ આ મનને પણ વિષયાનંદ મળતો નથી, પણ માત્ર કર્મો બાંધે છે.

(૩) મોક્ષ મેળવવાની ઇચ્છાવાળા એવા બાહ્ય અને અભ્યંતર મળી બાર પ્રકારના તપ કરનાર, અને હંમેશાં જ્ઞાન અને ધ્યાનના અભ્યાસ કરનારને પણ આ દુષ્ટ મનરૂપી શત્રુ કંઈ એવો વિકલ્પ ઊભો કરીને વિષયાંતરમાં જોડી દે છે કે ક્ષણવારમાં તે મોહના પાશમાં પડી જાય છે.

(૪) સૂત્રોના જ્ઞાતાને, અગીઆર અંગ સૂત્ર જેમને કંઠાગ્રે છે એવા મહાજ્ઞાનીઓના હાથમાં અથવા પાસે હોય છે છતાં પણ કોઈ પ્રકારે વશમાં રહેતું નથી, આવું મન છે. તેને કદાપિ કોઈ સ્થાને બલાત્કારે હઠેલું અથવા રોકું તો સર્પની પેઠે વક્રગતિને પામે છે, અર્થાત ઉલટા અવળે માર્ગે જાય છે.

[૫] જો કદાચ મનને ઠગનાર કહું તો, તેને ઠગાઈ કરતાં હું દેખતો નથી. તેમ શાહુકારપણું ધારણ કરનાર પણ મને તે લાગતું નથી. તે મન તો સર્વ ઇંદ્રિયોની અંદર અને સર્વ ઇંદ્રિયોથી જુદું પણ છે, આ પરસ્પર વિરુદ્ધ વાત છે. અને તે મારા મનને આશ્ચર્ય પમાડે છે.

[૬] મારા મનને હું જે જે શુભ વાતો કહું છું તે તે શુભ વાતોને તે સાંભળતું નથી, અને પોતાના સંકલ્પ વિકલ્પરૂપી અશુભ મતમાં જ પાપરૂપ કૃષ્ણ રંગવાળું થઈને મલીન રહે છે. વળી તેને દેવો તથા મનુષ્યોમાંહેલા પંડિતો જો કે ઘણું સમજાવે છે, તો પણ મારી કુમતિરૂપ સ્રીનો ભાઈ સમજતો નથી. અર્થાત્ મારું મન આપની સાથે બાઝતું નથી.

[૭] (સ્તવન કરનાર શ્રી આનંદઘનજી મહારાજ કહે છે કે) મેં એમ જાણ્યું કે, એ મન નપુંસક એટલે નાન્યતર જાતિનું છે, પણ તે ઘણું બળવાન છે. એટલે સઘળા નરજાતિ વાચકોને તે હઠાવે તેવું છે. મનને જીતવા સિવાયની બીજી બાબતોમાં પુરુષ શક્તિમાન છે, પણ તે મનને કોઈ પુરુષ ઝીલી શકતો નથી, રોકી શકતો નથી અથોત્ મનની જાતિને કોઈ રોકી શકતું નથી.

[૮] જેણે મનને વશમાં આણ્યું, તેણે તપ, જપ, સંયમ વિગેરે સઘળું સાધ્યું એમ જાણવું. એ વાત કંઇ ખોટી નથી. પણ કોઈ મોઢેથી જે એમ બોલે કે "મેં મનને સાધ્યુ" એ વાત હું માનતો નથી; કેમકે એ મન સાધવાની જે વાત કહી છે, તે મોટી છે અથોત્ કઠણ છે.

[૯] દુઃખે કરીને આરાધી શકાય તેવું, અથોત્ દુઃખે કરી વશમાં આવે તેવું જે મન, તેને ભગવાન ! આપે વશ કર્યું છે. એ વાત શાસ્ત્રદ્વારે મેં જાણી છે, પણ હે આનંદના સમૂહરૂપ

[illegible] મહારાજ કહે છે. કે હે પ્રભુ! [illegible]
[illegible] આપે મનને વશ આણ્યું
[illegible] માટે આપ કૃપા કરી મારું [illegible]
[illegible]

(૧૮) શ્રી અરનાથ ભગવાનનું સ્તવન

[રાગ : પરજીઓ મારુ]

ધરમ પરમ અરનાથનો, કિમ જાણું ભગવંત રે;
સ્વપર સમય સમજાવીએ, મહિમાવંત મહંત રે. ધ
શુદ્ધાતમ અનુભવ સદા, સ્વ સમય એહ વિલાસ રે;
પરબડી છાંહડી જે પડે, તે પર સમય નિવાસ રે. ધ
તારા નક્ષત્ર ગ્રહ ચંદની, જ્યોતિ દિનેશ મોઝાર રે;
દરસન જ્ઞાન ચરણ થકી, શક્તિ નિજાતમ ધાર રે. ધ
ભારી પીળો ચીકણો, કનક અનેક તરંગ રે;
પર્યાય દૃષ્ટિ ન દીજીએ, એક જ કનક અભંગ રે. ધ
દરસન જ્ઞાન ચરણ થકી, અલખ સરૂપ અનેક રે;
નિર્વિકલ્પ રસ પીજીએ, શુદ્ધ નિરંજન એક રે. ધ
પરમારથ પંથ જે કહે, તે રંજે એક તંત રે;
વ્યવહારે લખ જે રહે, તેહના ભેદ અનંત રે. ધ
વ્યવહારે લખે દોહિલો, કાંઈ ન આવે હાથ રે;
શુદ્ધનય થાપના સેવતાં, નવિ રહે દુવિધા સાથ રે. ધ
એક પખી લખ પ્રીતની, તુમ સાથે જગનાથ રે;
કૃપા કરીને રાખજો, શરણ તમે ગૃહી હાથ રે. ધ
[illegible] તત સાર રે;

મળે તો કર્મબંધ નથી. જેનાથી કર્મ બંધ થાય એવા કારણોનું નામ આશ્રવ છે, તે હેય એટલે તજવા જોગ છે. અને જેનાથી કર્મ બંધ થતો અટકે તેનું નામ સંવર છે, અને તે ગ્રહણ કરવા યોગ્ય છે. તેથી આ હેય અને ઉપાદેયના વિવેક પૂર્વક વર્તન થાય તો શ્રી પદ્મપ્રભ ભગવાનનું અને તમારૂં અંતર ભાંગે.

(૫) આત્માનો કર્મ સાથે સંબંધ કરવારૂપ ક્રિયાને યુંજન કારણ કહે છે. અને અનાદિકાળથી તે ક્રિયા કરતો થકો આત્મા કર્મબંધ કર્યાં કરે છે, તેથી તે મુક્ત થઈ શકતો નથી. આત્માના જ્ઞાન અને દર્શનાદિ ગુણો છે તે ગુણ-કરણે એટલે આત્મા કેવળ ગુણ-રૂપ, જ્ઞાન દર્શન રૂપ થઈ જાય, અથવા ગુણોમાં આચરણ કરે તો, જ્ઞાન દર્શન તે આત્મા, અને આત્મા તે જ્ઞાનદર્શન, એમ કાર્યકારણ-ભાવના અભેદોપચારીપણાથી આત્મા શુદ્ધ જ્ઞાન દર્શનમય થાય; અને ભગવાન સાથેનો અંતર ભાંગે. ભગવાન સાથે અંતર ભાંગવાનો આજ સાચો ઉપાય છે. પંડિતોએ, જ્ઞાની પુરૂષોએ સિદ્ધાન્તો અને ગ્રંથોના પ્રમાણ સહિત આ ઉપાય શ્રી આનંદઘનજી મહારાજને કહ્યો.

(૬) જ્યારે પૂર્વોક્ત પ્રકારે આત્મા ગુણ કરણે પ્રવૃત્તિ કરશે ત્યારે મારા અંતરમાંથી ધ્યાતા અને ધ્યેયરૂપ જે ભિન્નપણું છે, તે ટળશે એટલે પ્રભુ કે જે મારે હાલ ધ્યેય છે, તેમાં હું તદાકાર થઈશ. એટલે પછી પ્રભુ સાથે મારે જૂદાપણું રહેશે નહીં. આ ધ્યાતા ધ્યેયની ઐક્યતા થતા અંતરમાં પ્રકટેલો "અનાહત નાદ" સર્વ પ્રકારનાં માંગલિક વાજાંના નાદનો આનંદ આપે છે. અને એવું થવાથી મૂળ સ્વભાવે જીવ જ્ઞાનમય છતાં, જ્ઞાનાવરણીથી જે હાલ યત્ કિંચિત્ રસવાળો થઈ એ જીવરૂપ સરોવર શુષ્ક દેખાય છે, તે જીવન સરોવર જ્ઞાનાવરણ ટળી

પ્રભુ ! અથવા આનંદઘનજી મહારાજ કહે છે કે હે પ્રભુ ! જો આપ મારું મન વશમાં આણો તો "આણે મનને વશ આણ્યું" એ વચન સત્ય કરીને જાણું. માટે આપ કૃપા કરી મારું મન વશ લાવી આપો.

(૧૮) શ્રી અરનાથ ભગવાનનું સ્તવન

[રાગ : પરજીઓ મારુ]

ધરમ પરમ અરનાથનો, કિમ જાણું ભગવંત રે;
સ્વપર સમય સમજાવીયે, મહિમાવંત મહંત રે. ધરમ...
શુદ્ધાતમ અનુભવ સદા, સ્વ સમય એહ વિલાસ રે;
પરબડી છાહડી જે પડે, તે પર સમય નિવાસ રે. ધરમ...
તારા નક્ષત્ર ગ્રહ ચંદની, જ્યોતિ દિનેશ મોઝાર રે;
દરસન જ્ઞાન ચરણ થકી, શકિત નિજાતમ ધાર રે. ધરમ...
ભારી પીળો ચીકણો, કનક અનેક તરંગ રે;
પર્યાય દૃષ્ટિ ન દીજિયે, એક જ કનક અભંગ ...મ...
દરસન જ્ઞાન ચરણથકી, અલખ સરૂપ અનેક
નિરવિકલ્પ રસ પીજિયે, શુદ્ધ નિરંજન એ
પરમારથ પંથ જે કહે, તે રંજે એક તંત
વ્યવહારે લખ જે રહે, તેહના ભેદ અનં
વ્યવહારે લખે દોહિલો, કાંઈ ન આવે હાથ
શુદ્ધનય થાપના સેવતાં, નવિ રહે દુવિધા
એક પખી લખ પ્રીતની, તુમ સાથે જગ
કૃપા કરીને રાખજો, ચરણ તળે ગ્રહી
ચક્રી ધરમ તીરથ તણો, તીરથ ફળ તત
તીરથ સેવે તે લહે, આનંદઘન નિર

ભીર આશયને જાણવા યોગ્ય છે, તેથી અભ્યાસ કરનાર યોગી-
એ ગુરુ મહારાજથી જ્ઞાન મેળવી, દર્શનોને જિનેશ્વર ભગવાનના
અંગ રૂપ સ્થાપી, ધ્યાન કરી, આ દર્શનો જિનના અંગરૂપ છે
કેમ ? તેનો અનુભવ કરવો, એમ કર્તાનો આશય જણાય છે;
સી તો બહુશ્રુત મહારાજ કહે તે ખરું.

(૪) લોકાયતિક એટલે નાસ્તિક દર્શન છે. તે ધર્મ, અધર્મ
પુણ્ય, પાપ, સ્વર્ગ, નરક, બંધ કે મોક્ષ, એમાંનું કંઈપણ માન-
તાજ નથી. કારણ કે, આ જે દેખાય છે તે શરીરથી ભિન્ન
આત્મા એવો પદાર્થ નથી. અને જ્યારે આત્મા નથી, તો પછી
પુનર્જન્મ કોનો ? અને તેને અભાવે સ્વર્ગ નરક પણ શાનાં ?
એમ શૂન્ય રૂપ માનનારા નાસ્તિકો છે. આ ભવમાં ખાવું, પીવું,
ઇંદ્રિયોના ભોગ ભોગવી સુખી થવું, એ જ તેમનું કર્તવ્ય છે.
આ મતને માનનારા ખરેખરા તો ભગવાનની કુખ રૂપ નથી.
પણ જો એ અંશથી વિચાર કરીએ તો, તેઓ પણ ભગવાનની કુખ
રૂપ લાગે છે. કુખ એટલે પેટનો જે ભાગ છે, તે ખાલી છે,
શૂન્ય છે, મૂળ વિચારનું સ્થાન છે. વળી પ્રથમ શૂન્યમાંથી વિચાર
થાય છે; એટલે પ્રથમ જ્યાં સુધી જીવને કોઈ પણ દર્શનનું જ્ઞાન
થયું નથી, ત્યાં સુધી બધા જીવો નાસ્તિક જ છે. અને જ્ઞાન થયા
પછી તત્ત્વવિચાર કરી શકે છે; તેથી નાસ્તિકો ભગવાનની કુખ
રૂપ છે.

જ્યારે ધ્યાન કરવું હોય છે ત્યારે પણ આ સંબંધી
વિચાર કરવાનો છે, તે ગુરુગમથી જાણવો. તત્ત્વવિચારરૂપ જે
અમૃત રસની ધારા, તેનો સ્વાદ ગુરુગમ વિના કઈ રીતે મળે ?
ગુરુગમ વિના તે સ્વાદ મળી શકતો નથી, માટે ગુરુના ચરણ-
કમળની સેવા કરવી યોગ્ય છે.

(૫) જુદાં જુદાં દર્શનોને જિનેશ્વર ભગવાનના જુદાં જુદાં
અંગરૂપ કહ્યાં છે તેમ આ જૈન દર્શન છે, તે જિનેશ્વર ભગ-

હોવી જોઈએ તે, અનંતજ્ઞાન,
સ્થાન વાળી, અનંતવીર્યરૂપ ચાર,
અનંતચારિત્ર અને પર વસ્તુમાં તો છે નહિ, અથવા
સ્વસત્તા, વિનશ્વર હોવાથી તેમાં થિર
તે પર વસ્તુ શી રીતે ? આત્મા
શકે નહી, ત્યારે પછી,
થઈ શકે ?

(૫) (માટે હવે સિદ્ધાંત કહે છે કે) આત્મા
હિ શકે, એવો ગુણ તે અગુરૂ લઘુ. પોતાના ગુ
બીજા સર્વ પર દ્રવ્યને, જોઈ રહ્યો છે. આ
સર્વ વસ્તુ વ્યાપક ગુણ છે. તેથી તે, તેની,
સમાન ધર્મતા રહેલી છે, માટે આત્મામાં સર્વ
પ્રતિબિંબ થતું રહે છે. તે માટે દ્રષ્ટાંત આપે છે
પાણીમાં, પ્રતિબિંબ આદતા રૂપ ગુણ હો
બીજનું પ્રતિબિંબ પડી શકે છે. તે દ્રષ્ટાંત
પર વસ્તુ પ્રતિભાસિત થાય છે.

(૬) શ્રી પાર્શ્વનાથ જિનેશ્વર, પારસમણિ
પણ જેમાં પારસમણિ નહિ સમજવા. પ
વાન છે. શાના ? તો કે, પોતાના આત્
આનંદનો સમૂહ ભગવાનમાં છે
તે પણ ભાવમાંજ છે—માટેથી જુદાં
પારસમણિ આત્મા પારસ કરવા નથી પ

(૨૪) મહાવીરસ્વામી ભગવા

રાગ : ધન્યાશ્રી

... ગાયું, ...

(૬) શ્રી પદ્મપ્રભુસ્વામી ચૈત્યવંદન :—

કોસંબી પુર રાજિયો, ધર નરપતિ રાય; પદ્મપ્રભ પ્રભુજી; સુસીમા જસ માય. ૧. ત્રીસ લાખ પૂરવતણું, જિન આયુ પાલિ; ધનુ અઢીસે દેહડી, સવી કર્મને ટાલી. ૨. પદ્મ લંછન પરમેશ્વરે, જિન પદ પદ્મની સેવ; પદ્મવિજય કહે કીજીએ, ભવિજન સહુ નિત્યમેવ. ૩.

(૭) શ્રી સુપાર્શ્વનાથ સ્વામી ચૈત્યવંદન :-

શ્રી સુપાસજિણંદ પાસ, ટાલ્યો ભવ ફેરો; પૃથ્વી માત ઉરે, જાયો નાથ હમેશ. ૧. પ્રતિષ્ઠિત સુત સુંદરૂ, વાણારસી રાય; વીશ લાખ પૂરવ તણું, પ્રભુજીનું આય. ૨. ધનુષ બશેં જિન દેહડી, સ્વસ્તિક લંછન સાર; પદ પદ્મ જસ રાજતો, તાર તાર ભવપાર. ૩.

(૮) શ્રી ચંદ્રપ્રભુસ્વામી ચૈત્યવંદન. :—

લક્ષમણા માતા જનમીયો, મહસેન જસ તાત, ઉડુપતિ લંછન દીપતો, ચંદ્રપુરીનો રાય. ૧. દશલાખ પુરવ આઉખુ, દોઢસો ધનુષની દેહ; સુર નરપતિ સેવા કરે, ધરતા અતિ સસ્નેહ. ચંદ્રપ્રભ જિન આઠમાએ, ઉતમ પદ દાતાર; પદ્મવિજય કહે પ્રણમીએ, મુજ પ્રભુ પાર ઉતાર. ૩.

(૯) શ્રી સુવિધિનાથસ્વામી ચૈત્યવંદન :—

સુવિધિનાથ નવમાં નમું, સુગ્રીવ જસ તાત; મગર લંછન ચરણ નમું, રામા રૂડી માત. ૧. આયુ બે લાખ પૂરવ તણું, શત ધનુષની કાય; કિંદી નગરી ધણી, પ્રણમું પ્રભુ પાય ૨. ઉત્તમ વિધિ જેહથી લહીએ, તેણે સુવિધિ જિન નામ; નમતા તરુ પદ પદ્મને, લહિયે શાશ્વત ધામ. ૩.

(૧૦) શ્રી શિતલનાથ સ્વામી ચૈત્યવંદન :—

થયો પાપ નિકાસી. ૧. સુજસા માતા જનમિયો,
ગ ઉદાર, વરસ આઉખુ પાલીયું જિનવર જયકાર. ૨.
સીંચાણા તણું એ, કાયા ધનુષ પચાસ, જિનપદ પદ્મ
ાધી, લહિયે સહજ વિલાસ. ૩.

(૧૫) શ્રી ધર્મનાથસ્વામી ચૈત્યવંદન. :—

ભાનુનંદન ધર્મનાથ, સુવ્રતા ભલી માત; વજ્રલંછન
નમે, ત્રણ ભુવન વિખ્યાત. ૧. દશ લાખ વરસનું આઉખું,
ધનુ પીસ્તાલીસ; રત્નપુરીનો રાજીયો, જગમાં જાસ
ગીશ. ૨. ધર્મ મારગ જિનવર કહીયે, ઉત્તમ જન આધાર,
ણે તુજ પાદ પદ્મ તણી, સેવા કરૂં નિરધાર. ૩.

(૧૬) શ્રી શાંતિનાથસ્વામી ચૈત્યવંદન. :—

શાંતિ જિનેસર સોલમા, અચિરા સુત વંદો; વિશ્વસેન કુ
નમોમણી, ભવિજન સુખ કંદો. ૧. મૃગ લંછન જિન આઉ
લાખ વરસ પ્રમાણ; હથ્થિણાઉર નયરી ધણી, પ્રભુજી ગુણ મ
ખાણ. ૨. ચાલીશ ધનુષની દેહડીએ, સમચઉરસ સંઠાણ;
પદ્મ જ્યું ચંદલો, દીઠે પરમ કલ્યાણ. ૩.

(૧૭) શ્રી કુન્થુનાથ સ્વામી ચૈત્યવંદન. :—

કુન્થુનાથ કામિત દીયે, ગજપુરનો રાય; સિરિમા
ગવતર્યો, સુર નરપતિ તાય. ૧. કાયા પાંત્રીસ ધનુષની,
જસ છાગ; કેવલજ્ઞાનાદિક ગુણો, પ્રણમો ધરી રાગ. ૨.
પંચાણું વરસનું આ, પાળી ઉત્તમ આય; પદ્મવિજય કહે
ભાવે શ્રી જિનરાય. ૩.

(૧૮) શ્રી અરનાથ સ્વામી ચૈત્યવંદન. :—

નાગપુરે અર જિનવરૂ, સુદર્શન નૃપનંદ;
સુખકંદ. ૧. લંછન નંદા

...પુર નયરી ભલીએ, પ્રભાવતી ભગવાન; ...ન ઉત્તમ પદ
... નમતા અવિચળ માન. ૩.

(૨૩) શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્વામી ચૈત્યવંદન :—

...આર પુરે પ્રભુ પાસજી, તેડે ભવ પાસ; વામા માતા
...મિયા, અહિ લંછન જાસ. ૧. અશ્વસેન સુત સુખકરૂ, નવ
...ની કાય; કાશી દેશ વાણારસી, પુણ્યે પ્રભુ આય. ૨. એકસો
...નું આઉખુંઓ, પાળી પાર્શ્વકુમાર; પદ્મ કહે મુક્તે ગયા,
...માં સુખ નીરધાર. ૩.

(૨૪) શ્રી મહાવીર સ્વામી ચૈત્યવંદન. :—
સિદ્ધારથ સુત વંદિયે, ત્રિશલાનો જાયો; ક્ષત્રિય કુંડમાં
...ર્યો, સુર નરપતિ ગાયો. ૧. મૃગપતિ લંછન પાઉલે, સાત
...ની કાય, બહોંતેર વરસનું આઉખું, વીર જીનેશ્વર રાય. ૨.
...માવિજય જિનરાયનાએ, ઉત્તમ ગુણ અવદાત; સાત બોલથી
...ણ્યા, પદ્મવિજય વિખ્યાત. ૩.

શ્રી સિદ્ધાચળજીના દુહા. :—

એકેકું ડગલું ભરે, શેત્રુંજા સમો જેહ, ઋષભ કહે ભવ
...નાં; કર્મ ખપાવે તેહ. ૧. શત્રુંજય સમો તીરથ નહિ, ઋષભ
...ા નહિ દેવ; ગૌતમ સરખા ગુરૂ નહિ, વળી વળી વંદુ તેહ.
સિદ્ધાચળ સમરૂં સદા, સોરઠ દેશ મોઝાર; મનુષ્ય જન્મ
...મી કરી, વંદુ વાર હજાર. ૩. સોરઠ દેશમાં સંચર્યો, ન
...ર્યો ગઢ ગીરનાર, શેત્રુંજી નદી નાહ્યો નહિ; તેનો એળે ગયો
...તાર. ૪. શેત્રુંજી નદીએ નાહીને મુખ બાંધી મુખ કોષ; દેવ
...દિ પૂજીયે, આણી મન સંતોષ. ૫. જગમાં તીરથ દો વડા,
...ંજય ગીરનાર; એક ગઢ રિખવ સમોસર્યા, એક ગઢ નેમકુમાર.
શત્રુંજય ગીરી મંડણો, મરૂદેવીનો નંદ, યુગલા ધર્મ

...મંધર. ૭. હવે ન દીધી પાંખડીજી, કેમ કરી આવું
...ો મારો માનજોજી, પ્રહ ઉગમતે સૂર. સીમંધર. ૮.
...ની વિનતિજી, માનજો વારંવાર; બેહુ કર જોડી
વિનતડી અવધાર. સીમંધર. ૯.

પુખ્ખલવઈ વિજયે જયોરે નયરી પુંડરિગીણી સાર; ધરજયો
...ધર સાહિબારે, રાય શ્રેયાંસકુમાર, જિણંદરાય, ધરજયો
...નેહ. જિ. ૧. મોટા નાના અંતરો રે ગિરૂઆ નવિ
...શશી દરિશણ સાયર વધે રે, કૈરવ વન વિકસંત. જિ.
...કુઆમ નવિ લેખવેરે, જગ વરસંત જલધાર, કર દોય
...ાંગીઓ રે, છાયા સવિ આધાર. જિ. ૩. રાય રંક સરિખા
ઉદ્યોતે શશી સૂર, ગંગાજલ તે બિહું તણા રે, તાપ
...ે દૂર. જિ. ૪. સરેખા સહુને તારવા રે, તિમ તુમે છો
...: મુજશું અંતર કિમ કરો રે, બાંહ્ય ગ્રહ્યાંની લાજ.
... મુગ હોગી ટીલું કરે રે, તે નવિ હોવે પ્રમાણ; મુજરો
...સવિ તણો રે, સાહિબ તેહ સુજાણ. જિ. ૬. વૃષભ લંછન
...સત્યકી રે નંદન રૂકમિણી કંત; વાચક જસ ઇમ વીનવે રે,
...લંજન ભગવંત. જિ. ૭.

શ્રી સિદ્ધાચળજીનાં સ્તવન. ...

... રે શત્રુંજા નજી. જ્યાં વસીઆ પ્રથમ
શોભા શી કહું ... જિહાં બીરાજે પ્રથમ તીર્થંકર દેવ જો. રૂડી તે
...ંકર દેવ જો, ... સુરપતિ સારે પ્રભુની સેવ જો.
...ળ તણે ... નાભિરાયા કેરા નંદને, માતા મરૂદેવી
...ળા શી. ૧. ... સ્વામી. શોભ
...ા નંદ જો, ... તે ...
... મનમંદા ... સુખને પાલી...
...નવે. ...

ઈંદ્ર ચંદ્ર રવિ ગિરિતણા, ગુણ લહી ઘડીયું અંગ લાલ રે; ભાગ્ય કિહાં થકી આવીયું, અચરિજ એહ ઉતંગ લાલ રે. જગ. ૪. ગુણ સઘળા અંગીકર્યા, દૂર કર્યા સવિ દોષ લાલ રે, વાચક જશવિજયે થુણ્યા, દેજો સુખનો પોસ લાલ રે. જગ. ૫.

(૩) બાળપણે આપણ સસનેહી, રમતા નવ નવ વેશે; આજ તુમે પામ્યા પ્રભુતાઈ, અમે સંસાર નિવેશે, હો પ્રભુજી, ઓલંભડે મત ખીજો. ૧. જો તુમ ધ્યાતાં શિવસુખ લહીએ, તો તુમને કેઈ ધ્યાવે; પણ ભવસ્થિતિ પરિપાક થાય વિણ, કોઈ ન મુગતે જાવે. હો પ્રભુજી. ૨. સિદ્ધિનિવાસ લહે ભવ્યસિદ્ધિ, તેહમાં શો પાડ તુમારો ? તો ઉપકાર તુમારો વહીએ, અભવ્ય સિદ્ધને તારો. હો પ્રભુજી. ૩. નાણ રયણ પામી એકાંતે, થઈ બેઠા મેવાસી; તેહતણો એક અંશ જો આપો, તે વાતે શાબાશી. હો પ્રભુજી. ૪. અક્ષય પદ દેતાં ભવિજનને, સંકીર્ણતા નવિ થાય; .વપદ દેવા જો સમરથ છો, તો જશ લેતાં શું જાય ? હો .ભુજી. ૫. સેવાગુણે રંજો ભવિજનને, જો તુમે કરો વડભાગી. .ા તુમે સ્વામી કેમ કહાવો ? નિમર્મ ને નિરાગી. હો. પ્રભુજી. .. નાભિનંદન જગવંદન પ્યારો, જગગુરુ જગ જય કરી; રૂપ .વેબુધનો મોહન પભણે, વૃષભલંછન બલિહારી. હો પ્રભુજી. ૭.

(૪) માતા મરૂદેવીના નંદ, દેખી તાહરી મૂરતિ મારું મન લોભાણુંજી; મારું દિલ ભોભાણુંજી. દેખી. ૧. કરૂણાનાગર કરૂણાસાગર, કાયા કંચનવાન; ધોરી લંછન પાઉલે કોઈ, ધનુષ્ય પાંચસે માન. માતા. ૨. ત્રિગડે બેસી ધર્મ કહંતા, સુણે પર્ષદા બાર, જોજન ગામિની વાણી મીઠી, વરસંતી જળધાર માતા. ૩. ઉર્વશી રૂડી અપછરા ને રામા છે મન રંગ; પાયે નેઉર રણઝણે .ઈ, કરતી નાટારંભ. માતા. ૪. તુંહી બ્રહ્મા, તુંહી વિધાતા રણહાર, તુજ સરિખો નહિં દેવ જગતમાં; અર

શ્રી આદીશ્વર પ્રભુનું સ્તવન :

પ્રથમ જિનેશ્વર પ્રણમીએ, જાસ સુગંધી રે કાય; કલ્પવૃક્ષ પરે તાસ ઇંદ્રાણી નયન જે ભૃંગ પરે લપટાય. ૧. રોગ ઉરગ તુજ નવિ નડે, અમૃત જેહ આસ્વાદ, તેહથી પ્રતિહત તેહ માનું કોઈ નવિ કરે, જગમાં તુમશું રે વાદ. ૨. વગર ધોઈ તુજ નિરમળી, કાયા કંચનવાન, નહિં પ્રસ્વેદ લગાર તારે તું તેહને જે ધરે તાહરું ધ્યાન. ૩. રાગ ગયો તુજ મન થકી તેહમાં ચિત્ર ન કોય; રુધિર આમિષથી રાગ ગયો તુજ જન્મથી, દૂધ સહોદર હોય. ૪. શ્વાસોશ્વાસ કમળ સમો, તુજ લોકોત્તર વાત; દેખે ન આહાર નિહાર ચર્મચક્ષુ ધણી, એહવા તુજ અવદાત. ૫. ચાર અતિશય મૂળથી, ઓગણીશ દેવાના કીધ, કર્મ ખપ્યાથી અગ્યાર ચોત્રીસ એમ અતિશયા, સમવાયાંગે પ્રસિદ્ધ. ૬. જિન ઉત્તમ ગુણ ગાવતાં, ગુણ આવે નિજ અંગ, પદ્મવિજય કહે એહ સમય પ્રભુ પાળજો, જેમ થાઉં અક્ષય અભંગ. પ્રથમ. ૭.

(૨) જગજીવન જગવાલ હો, મરૂદેવીનો નંદ લાલ રે; મુખ દીઠે સુખ ઉપજે, દરિશન અતિહિ આનંદ લાલ રે. જગ. ૧. આંખડી અંબુજ પાંખડી, અષ્ટમી શશી સમ ભાલ લાલ રે; વદન તે શારદ ચંદલો, વાણી અતિહિ રસાળ લાલ રે. જગ. ૨. લક્ષણ અંગે વિરાજતાં, અડહિય સહસ ઉદાર લાલ રે; રેખા કર ચરણાદિ કે, અભ્યંતર નહીં પાર લાલ રે. જગ. ૩.

શ્રી અજિતનાથ સ્વામી સ્તવન. :–

પ્રીતલડી બંધાણી રે અજિત જિણંદ શું, પ્રભુ પાખે ક્ષણ એક મન ન સુહાય જો; ધ્યાનની તાળી રે લાગી નેહશું, જલદ ઘટા જિમ શિવસુત વાહન દાય જો. પ્રી. ૧. નેહ ઘેલું મન મારું રે પ્રભુ અલજે રહે, તન મન ધન એ કારણથી પ્રભુ મુજ જો; મ્હારે તો આધાર રે સાહેબ રાવળો, અંતર્ગતની પ્રભુ આગળ કહું ગુંજ જો પ્રી. ર. સાહિબ તે સાચો રે જગમાં જાણીએ, સેવકનાં જે સહેજે સુધારે કાજ જો; એહવે રે આચરણે કેમ કરીને રહું, બિરુદ તમારું તારણ તારણ જહાજ જો. પ્રી. ૩. તારકતા તુજ માંહિ રે શ્રવણે સાંભળી, તે ભણી હું આવ્યો છું દીનદયાળ જો; તુજ કરુણાની લહેરે રે મુજ કારજ સરે, શું ઘણું કહીએ જાણ આગળ કૃપાળ જો. પ્રી. ૪. કરુણા દ્રષ્ટિ કીધી રે સેવક ઉપરે, ભવ ભવ ભાવઠ ભાંગી ભક્તિ પ્રસંગ જો; મનવાંછિત ફળ્યાં રે તુજ આલંબને, કર જોડીને મોહન કહે ... જો. પ્રી. ૫.

શ્રી સંભવનાથ સ્વામી સ્તવન. :–

... સંભવ જિનવર વિનતિ, અવધારો ગુણ જ્ઞાતા રે, ખામી ... મુજ ખિજમત, કદિય હોશ્યો ફળદાતા રે. સં. ૧. કર જોડી ... રહું, રાત દિવસ તુમ ધ્યાને રે; જો મનમાં આણો નહિ, ... શું કહિયે થાને રે. સં. ર. ખોટ ખજાનો કો નહિ, દીજે ...છિત દાનો રે; કરુણા નજર પ્રભુજી તણી, વાધે સેવક વાનો રે. ... ૩. કાળલબ્ધિ મુજ મતિ ગણો, ભાવ લબ્ધ તુમ હાથે રે, ...ડથડતું પણ ગજ બચ્ચું, ગાજે ગજવર સાથે રે. સં. ૪. દેશો ...તા તુમહી ભલું, બીજે તો નવિ યાચું રે; વાચક જસ કહે સાંઇશું, ફળશે એ મુજ સાચું રે. સં. ૫.

વડીઆ આધાર. માતા. ૫. તુંહી ભ્રાતા; તુંહી ત્રાતા તુંહી જગતનો દેવ; સુર નર કિન્નર વાસુદેવા, કરતા તુજ પદ સેવ. માતા. ૬ શ્રી સિદ્ધાચલ તિરથ કેરો; રાજા ઋષભ જિણંદ; કીર્તિ કરે માણેક મુનિ તાહરી, ટાળો ભવભય ફંદ. માતા. ૭.

(૫) આદિનાથજી રે વિનંતી કરું તે સ્વીકારો, મુને આશરો છે પ્રભુ તારો. રિખવજી રે વિનંતિ કરું તે સ્વીકારો, મુને આશરો છે પ્રભુ તારો. મુને આ ભવમાંથી ઉગારો રે હવે નથી બીજો કોઈ આરો રે; જિનવરજી રે પૂન્યના દ્વાર ઉગાડો, મુને આશરો છે પ્રભુ તારો. આદિ. ૧. મુને મોક્ષ મારગડો દેખાડો રે, જેથી પામીએ ભવનો પારો રે; પ્રભુજી રે કૃપા કરીને બતાવો. મુને આશરો છે પ્રભુ તારો. આદિ. ૨. મુજ મન છે પ્રભુ વ્હાલો રે. મારી અરજ તુમે અવધારો રે; ગુણવંતા રે ગુણ ગાઉં છું તુમારા, મુને આશરો છે પ્રભુ તારો. ૩. રિખવજી રે વિનંતિ કરું તે સ્વીકારો, મુને આશરો છે પ્રભુ તારો.

...ાયા. મેં આજ ૧. રેવતગીરી મંડન રાયા. કલ્યાણક ત્ર...
...કરાયા, દીક્ષા કેવળ શિવરાયા; જગતારક બીરૂદ ધરાયા. ...
...એક ધ્યાન લગાયા, તુમ એક ધ્યાન લગાયા. મેં આજ. ૨ અ...
...ગુણો ત્રીભોવન રાયા, મેં કર્મો કે વશ આયા, હું ચતુર ...
...ભટકાયા; મેં દુઃખ અનંતા પાયા, તે ગણતી નહિ ગણાયા...
...ગણતી નહિ ગણાયા, મેં આજ ૩. મેં ગર્ભાવાસમેં આયા, ...
મસ્તકે લટકાયા, આહાર સરસ વિરસ ભુકતાયા; મેં અ...
કર્મ ફળ પાયા, ઇણ દુઃખસે નહિ મુકાયા ઇણ દુઃખસે ...
મુકાયા. મેં આજ. ૪ નરભવ ચિંતામણી પાયા, તવ ચાર...
મીલ આયા, મુજ ચૌટે વિચ લૂંટ ખાય; અબ સાર કરો...
રાયા, કીસ કારણ દેર લગાયા, કીસ કારણ દેર લગા...
આજ. ૫. જિન અંતરગતમેં લાયા, પ્રભુ નેમ નિરંજન...
દુઃખ સંકટ વિઘ્ન હટાયા; તે પરમાનંદ પદ પાયા, ફેર...
નહિ આયા, ફેર સંસારે નહિ આયા. મેં આજ. ૬. ...
દેશસે આયા, પ્રભુ ચરણે શીશ નમાયા, મેં અર...
મુખદાયા; તુમે અવધારો મહારાયા, એમ વીર-વિજ...
ગાયા, એમ વીરવિજય ગુણ ગાયા. મેં આજ. ૭.

: બધાઈ :

મારા નાથની બધાઈ બાજે, દીનાનાથની બધ...
શરણાઇ સૂર નોબત બાજે, ઓ ઘન ઘન શું ગાજે છે...
ઇંદ્રાણી મીલ મંગલ ગાવે, મોતીયન ચોક પુરાવે...
સેવક પ્રભુજી શું અરજ કરે છે, ચરણ કી સેવા પ્યારી લા...

શાસ્ત્રની આશાતની
પાવન ભલાં રે. કુગુરુ કુદેવ ગાર ગાર. ની. તીરથ યાત્રા ફલ
પ્રતિમા કરી રે, સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાલ. ની.
નિંદા. ધર્મ સુજસ કર્યાં રે. સમયસુંદર કહે એમ. ની.

દીવાળીનું સ્તવન :—

મારે દીવાળી રે થઈ આજ, પ્રભુ મુખ જોવાને; સર્યાં સર્યાં રે સેવકના કાજ, ભવ દુઃખ ખોવાને. મહાવીર સ્વામી મુક્તે પોહોતા ગૌતમ કેવળજ્ઞાન રે ધન્ય અમાસ ધન્ય દીવાળી મારે, વીર પ્રભુ નિરવાણ, જિન મુખ. ૧. ચારિત્ર પાળ્યું નિર્મળું ને, ટાળ્યાં વિષય કષાય રે, એવા મુનિને વાંદીએ તો ઉતારે ભવપાર, જિનમુખ. ૨. બાકુલા વહોર્યાં વીરજિને તારી ચંદન બાળા રે; કેવળ લઈ પ્રભુ મુક્તિ પોહોચ્યા, પામ્યા ભવનો પાર જિન મુખ. ૩. એવા મુનિને વાંદીએ જે પંચજ્ઞાનને ધરતા રે; સમવસરણ દઈ દેશના પ્રભુ, તાર્યાં નર ને નાર જિન મુખ. ૪. ચોવીસમા જિનેશ્વરુ ને મુક્તિ તણા દાતાર રે, કર જોડી કવિયણ એમ ભણે રે, પ્રભુ ભવનો ફેરો ટાળ. જિન મુખ. ૫.

શ્રી ચંદ્ર પ્રભુજી પદ

ચંદ્ર પ્રભુજી સે ધ્યાન રે, મોરી લાગી લગનવા, લાગી લગનવા છોડી ન છૂટે, જબ લગ ઘટમેં પ્રાણ રે. મો. દાન શીયળ તપ ભાવના ભાવો, જૈન ધર્મ પ્રતિપાળ રે. મો. હાથ જોડકે અરજ કરત હે, વંદત શેઠ ખુશાલ રે. મોરી.

શ્રી નેમનાથ ભગવાન સ્તવન :—

મેં આજે દરીસણ પાયા, શ્રી નેમનાથ જિનરાયા, મેં આજે. પ્રભુ શિવાદેવીના જાયા, પ્રભુ સમુદ્રવિજય કુલ આયા, કર્મોકે ફંદ છિદાયા; બ્રહ્મચારી નામ ધરાયા, જેણે તોડી જગતકી

રાયા, કલ્યાણક ત્રણ
યા. મેં આજ ૧. રેવતગીરી મંડન રાયા, કલ્યાણક ત્રણ બીરૂદ ધરાયા, તુમ
હાયા, દીક્ષા કેવળ શિવરાયા; જગતારક બીરૂદ ધરાયા, તુમ
ઠા ધ્યાન લગાયા, તુમ બેઠા ધ્યાન લગાયા. મેં આજ. ૨ અબ
ગુણે ત્રીભોવન રાયા, મેં કર્મો કે વશ આયા, હું ચતુર ગતિ
ભટકાયા; મેં દુઃખ અનંતા પાયા, તે ગણુતી નહિ ગણાયા, તે
ગણુતી નહે ગણાયા, મેં આજ ૩. મેં ગર્ભાવાસમે આયા, ઉંધે
મસ્તકે લટકાયા, આહાર સરસ વિરસ ભુકતાયા; મેં અશુભ
કર્મ ફળ પાયા, ઇણ દુઃખસે નહિ મુકાયા ઇણ દુઃખસે નહિ
મુકાયા. મેં આજ. ૪ નરભવ ચિંતામણી પાયા, તવ ચાર ચોર
મીલ આયા, મુજ ચૌટે વિચ લૂંટ ખાય; અબ સાર કરો જિન
રાયા, કીસ કારણ દેર લગાયા, કીસ કારણ દેર લગાયા, મેં
આજ. ૫. જિન અંતરગતમેં લાયા, પ્રભુ નેમ નિરંજન ધ્યાયા,
દુઃખ સંકટ વિઘ્ન હટાયા; તે પરમાનંદ પદ પાયા, ફેર સંસારે
નહિ આયા, ફેર સંસારે નહિ આયા. મેં આજ. ૬. મેં દૂર
દેશસે આયા, પ્રભુ ચરણે શીશ નમાયા, મેં અરજ કરી
સુખદાયા; તુમે અવધારો મહારાયા, એમ વીર-વિજય ગુણ
ગાયા, એમ વીરવિજય ગુણ ગાયા. મેં આજ. ૭.

: બધાઈ :

મારા નાથની બધાઈ બાજે, દીનાનાથની બધાઈ બાજે.
શરણાઈ સૂર નોબત બાજે, ઓ ઘન ઘન શું ગાજે છે રે. મારા૦
ઇંદ્રાણી મીલ મંગલ ગાવે, મોતીયન ચોક પુરાવે રે. મારા૦
સેવક પ્રભુજી શું અરજ કરે છે, ચરણ કી સેવા પ્યારી લાગે રે. મારા૦

... પર્યુષણની સ્તુતિ. :—

બાવન ભલાં રે. રુચક કુંડલે ચાર ચાર. ની. શાશ્વતી અશાશ્વતી
પ્રતિમા કહી રે, સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાલ. ની. તીરથ યાત્રા ફલ
તિહાં. દિઠો મુજ ભલાં રે, સમયસુંદર કહે એમ. ની.

દીવાળીનું સ્તવન :–

મારે દીવાળી રે થઈ આજ, પ્રભુ મુખ જોવાને; સર્યાં સર્યાં રે સેવકના કાજ, ભવ દુઃખ ખોવાને. મહાવીર સ્વામી મુકતે પોહોતા ગૌતમ કેવળજ્ઞાન રે ધન્ય અમાસ ધન્ય દીવાળી મારે, વીર પ્રભુ નિરવાણ, જિન મુખ. ૧. ચારિત્ર પાળ્યું નિર્મળું ને, ટાળ્યાં વિષય કષાય રે, એવા મુનિને વાંદીએ તો ઉતારે ભવ– પાર, જિનમુખ. ૨. બાકુલા વહોર્યા વીરજિને તારી ચંદન બાળા રે; કેવળ લઈ પ્રભુ મુકિત પોહોચ્યા, પામ્યા ભવનો પાર જિન મુખ. ૩. એવા મુનિને વાંદીએ જે પંચજ્ઞાનને ધરતા રે; સમવસરણ દઈ દેશના પ્રભુ, તાર્યાં નર ને નાર જિન મુખ. ૪. ચોવીસમા જિનેશ્વરુ ને મુકિત તણા દાતાર રે, કર જોડી કવિયણ એમ ભણે રે, પ્રભુ ભવનો ફેરો ટાળ. જિન મુખ. ૫.

શ્રી ચંદ્ર પ્રભુજી પદ

ચંદ્ર પ્રભુજી સે ધ્યાન રે, મોરી લાગી લગનવા, લાગી લગનવા છોડી ન છૂટે, જબ લગ ઘટમેં પ્રાણ રે. મો. દાન શીયળ તપ ભાવના ભાવો, જૈન ધર્મ પ્રતિપાળ રે. મો. હાથ જોડકે અરજ કરત હે, વંદત શેઠ ખુશાલ રે. મોરી.

શ્રી નેમનાથ ભગવાન સ્તવન :—

મેં આજે દરીસણ પાયા, શ્રી નેમનાથ જિનરાયા, મે આજે. પ્રભુ શિવાદેવીના જાયા, પ્રભુ સમુદ્રવિજય કુલ આય કર્મોકે ફંદ છિદાયા; બ્રહ્મચારી નામ ધરાયા, જેણે તોડી જગત

માયા. મેં આજ ૧. રેવતગીરી મંડન રાયા, કલ્યાણક ત્રણ સોહાયા, દીક્ષા કેવળ શિવરાયા; જગતારક બીરૂદ ધરાયા, તુમ બેઠા ધ્યાન લગાયા, તુમ બેઠા ધ્યાન લગાયા. મેં આજ. ૨ અબ ગુણો ત્રીભોવન રાયા, મેં કર્મો કે વશ આયા, હું ચતુર ગતિ ભટકાયા; મેં દુઃખ અનંતા પાયા, તે ગણુતી નહિ ગણાયા, તે ગણુતી નહે ગણાયા, મેં આજ ૩. મેં ગર્ભાવાસમે આયા, ઉંધે મસ્તકે લટકાયા, આહાર સરસ વિરસ ભુકતાયા; મેં અશુભ કર્મ ફળ પાયા, ઇણ દુઃખસે નહિ મુકાયા ઇણ દુઃખસે નહિ મુકાયા. મેં આજ. ૪ નરભવ ચિંતામણી પાયા, તવ ચાર ચોર મીલ આયા, મુજ ચૌટે વિચ લૂંટ ખાય; અબ સાર કરો જિન રાયા, કીસ કારણ દેર લગાયા, કીસ કારણ દેર લગાયા, મેં આજ. ૫. જિન અંતરગતમેં લાયા, પ્રભુ નેમ નિરંજન ધ્યાયા, ખ સંકટ વિઘ્ન હટાયા; તે પરમાનંદ પદ પાયા, ફેર સંસારે હિ આયા, ફેર સંસારે નહિ આયા. મેં આજ. ૬. મેં દૂર આયા, પ્રભુ ચરણે શીશ નમાયા, મેં અરજ કરી યા; તુમે અવધારો મહારાયા, એમ વીર-વિજય ગુણ એમ વીરવિજય ગુણ ગાયા. મેં આજ. ૭.

: બધાઈ :

નાથની બધાઈ બાજે, દીનાનાથની બધાઈ બાજે. ાઇ સૂર નોબત બાજે, એ ધન ધન શું ગાજે છે રે. મારા૦ ણી મીલ મંગલ ગાવે, મોતીયન ચોક પુરાવે રે. મારા૦ ક પ્રભુજી શું અરજ કરે છે, ચરણ કી સેવા પ્યારી લાગે રે. મારા.

૧ પર્યુષણની સ્તુતિ. :—

વરસ દિવસમાં અષાડ ચોમાસું, તેહમાં વળી ભાદરવો માસ આઠ દિવસ અતિ ખાસ; પર્વ પજુસણ કરો ઉલ્લાસ, અઠ્ઠાઈધરનો કરવો ઉપવાસ, પોસહ લીજે ગુરુ પાસ; વડા કલ્પનો છઠ્ઠ કરીજે, તેહ તણા વખાણ સુણીજે, ચૌદ સુપન વાંચીજે; પડવેને દિને જન્મ વંચાય, ઓચ્છવ મહોચ્છવ મંગલ ગવાય, વીર જિણેસરરાય. ૧.

બીજ દિને દીક્ષા અધિકાર, સાંજ સમય નિરવાણ વિચા[r] વીર તણો પરિવાર; ત્રીજ દિને શ્રી પાર્શ્વ વિખ્યાત, વ[ળી] નેમીસરનો અવદાત, વળી નવભવની વાત; ચોવીશે જિન અં[ત]ર તેવીશ, આદિ જિનેશ્વર શ્રી જગદીશ, તાસ વખાણ સુણીશ[;] ધવળ મંગલ ગીત ગહૂંલી કરીએ, વળી પ્રભાવના નિ[ત] અનુસરીએ, અઠ્ઠમ તપ જય વરીએ. ૨.

આઠ દિવસ લાગે અમર પળાવો, તેહ તણો પડહો વજડાવો ધ્યાન ધરમ મન ભાવો; સંવત્સરી દિન સાર કહેવાય, સંઘ ચતુર્વિધ ભેળો થાય, બારસા સૂત્ર સુણાય; થિરાવલી ને સમાચારી, પટાવલી પ્રમાદ નિવારી, સાંભળજો નરનારી; આગમ સૂત્રે પ્રણમીશ, કલ્પસૂત્રશું પ્રેમ ધરીશ, શાસ્ત્ર સર્વે સુણીશ. ૩.

સત્તર ભેદી જિન પૂજા રચાવો, નાટક કેરા ખે[લ] મચાવો, વિધિશું સ્નાત્ર ભણાવો; આડંબરશું દહેરે જઈએ સંવત્સરી પડિક્કમણું કરીએ, સંઘ સર્વને ખમીએ; પારણે સાહમિવચ્છલ કીજે, યથાશક્તિ એ દાન જ દીજે, પુન્ય ભંડાર ભરીજે; શ્રી વિજય ક્ષેમસૂરિ ગણધાર, જસવન્તસાગર ગુરુ ઉદાર, જિણંદસાગર જયકાર. ૪.